

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Luonnonarvo- markkinoiden kehittäminen Suomessa

Asiantuntijapaneelin näkemykset

Koonneet Leila Suvantola ja Emma Terämä

05/2024

Sisällys

1. Johdanto.....	3
2. Yhteenveto tuloksista	4
3. Kysyntä luonnonarvomarkkinoille.....	5
4. Odotukset lyhyellä ja pidemmällä aikavälillä.....	15
5. Luonnonarvomarkkinoiden ja hiilimarkkinoiden yhteydet	20
Lisäkysymykset	53

1. Johdanto

Ympäristöministeriö toteutti luonnonarvomarkkinoiden kehittämiseen liittyviä näkemyksiä, tarpeita ja huolenaiheita kartoittaneen nimettömän asiantuntijapaneelin ensimmäisen kierroksen 8.-17.4.2024. Kyselyssä hahmoteltiin myös luonnonarvomarkkinoiden ja hiilimarkkinoiden kehittämisen yhteisiä teemoja ja niin myönteisiä kuin haitallisia keskinäisvaikutuksia.

Kysely toteutettiin avoimin kysymyksin. Näillä kartoitettiin muun muassa luonnonarvojen kansallisten markkinoiden kysyntää, reunaehtoja ja valtion roolia markkinoiden edistämässä. Paneeli toimi nimettömästi eikä yksittäisen vastaajan henkilöllisyys tullut muiden panelistien tai analysoijien tietoon.

Paneeliin kutsuttiin 70 osallistujaa, joista 34 vastasi. Osallistumisaktiivisuus oli juuri alle puolet, mutta kaikki tavoitellut tahot olivat edustettuina (alla olevassa taulukossa on eritelty kyselyyn kutsutut ja vastanneet tahot). Kysymyksiin ei ollut pakollista vastata, joten vastausten lukumäärä per kysymys vaihteli.

Taho	Kutsuttu	Vastannut
Tutkijat	22	9
Elinkeinoelämän järjestöt	14	7
Ympäristöjärjestöt	8	5
Hallinto	5	5
Yritykset / toiminnanharjoittajat	17	7
Kunnat / KL	4	1
Yht.	70	34

Käytetyssä Delfoi-menetelmässä panelistit vastaavat ja argumentoivat nimettömästi, mutta ovat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa ja saavat palautetta aiempien kierrosten tuloksista.¹ Tutkimuksen menestyksellisyys perustuu asiantuntijuudeltaan soveltuvien vastaajien valitsemiseen lukumäärän sijasta. Delfoi-tekniikan kolme keskeistä piirrettä ovat

- (a) kysyjä kerää alan toimijoiden tietoa ja kokemuksia;
- (b) menetelmä on itseään täydentävä ja koostuu useista kierroksista; ja
- (c) vastaajaryhmän vuorovaikutus on nimetöntä ja toteutuu kyselylomakkeiden avulla.

Yksittäis- tai ryhmähaastatteluihin verrattuna Delfoi-kyselyn etuna on, että se voi edistää anonyymiä keskustelua ja muodostaa sillon maantieteellisesti toisistaan erillään olevien asiantuntijoiden välille, mikä välttää diskurssin monopolisoinnin, eriävien mielipiteiden marginalisoinnin, yksittäisten

¹ Tapio, P (2002) Disaggregative policy Delphi Using cluster analysis as a tool for systematic scenario formation. 70 Technological Forecasting & Social Change s. 83–101.

auktoriteettien hallitsevan aseman sekä ryhmäajattelun², kunhan vastaajaryhmä on valittu sopivin kriteerein.

Delfoi-tutkimus on luonteeltaan laadullinen, ei määrällinen, joten vaikka samoin vastanneiden määrä todetaan, olennaista on saatujen vastausten sisältö, ei lukumäärä. Toki samankaltaisten vastausten suuri määrä indikoi kannan yleisyyttä eri intressitahojen keskuudessa.

Tässä raportissa esitetään panelistien vastaukset kuhunkin kysymykseen analysoituina ja ryhmiteltyinä. Panelistien vastaukset esitetään kuitenkin pitkälti sellaisenaan myöhemmän jatkokeskustelun tueksi.

2. Yhteenveto tuloksista

Valtaosa panelisteista katsoi, että luonnonarvomarkkinoille on selvä tarve. Panelistit perustelivat vastauksiaan laajasti. Luonnonarvomarkkinat nähtiin tarpeellisina elinkeinoelämälle ja yrityksille ja maanomistajille, mutta myös valtion ja yhteiskunnan kannalta. Tärkeimmät perusteet luonnonarvomarkkinoille tunnistettiin ekologisessa kompensaatiossa ja muun kuin välittömään luontohaittaan liittyvän luontojalanjäljen hyvittämissä sekä yritysten ympäristövastuun osoittamisessa. Myös luonnonsuojelu ja taloudellinen sijoitustoiminta nousivat esiin vastauksissa markkinoiden tarpeesta.

Suuri osa vastanneista odottaa luonnonarvomarkkinoilla alkavan tapahtumaan jo viiden vuoden aikana. Sekä optimistit että neutraalisti vastanneet esittivät huomioita siitä, miten lainsäätäjä voi tukea luonnonarvomarkkinoiden syntyä. Kymmenen vuoden aikaperspektiivillä lähes kaikki vastanneet katsoivat luonnonarvomarkkinoiden etenevän.

Panelistien enemmistö katsoi, että luonnonarvomarkkinoiden kehittämisessä tulisi huomioida yhteys hiilensidontaan. Huomattavan moni kuitenkin myös vastusti tätä tai tunnisti siinä merkittäviä haasteita.

Markkinoiden kehittämisessä lähes kaikki vastanneet katsoivat valtiolle kuuluvan kriteereiden asettamisen tuotettaville luonnonarvoille ja varmentamisjärjestelmän luomisen, luonnonarvojen rekisteröinnin ja niiden pysyvyyden varmistamisen. Sen sijaan valtion muuhun toimimiseen markkinoilla suhtauduttiin ristiriitaisesti. Osa panelisteista piti mahdollisena, että valtio tuottaa luonnonarvoja markkinoilla, mutta lähes yhtä moni vastusti sitä. Suuri osa vastaajista piti mahdollisena, että valtio toimii markkinoilla luonnonarvojen ostajana, kun taas osa oli selkeästi eri mieltä tai ei sekoittaisi valtiota myöskään ostajana yksityisiin markkinoihin.

Lähes kaikissa vastauksessa lähdettiin siitä, että luonnonarvomarkkinoita koskeva sääntely olisi aiheellista rakentaa luonnonsuojelulaissa säädettyä vapaaehtoista ekologista kompensatiota koskevien säännösten perustalle. Osa vastaajista yksilöi säännöksissä tunnistamiaan muutostarpeita.

² Hannes K., Heyvaert M., Slegers K, Vandenbrande S and Van Nuland M. 2016. Exploring the Potential for a Consolidated Standard for Reporting Guidelines for Qualitative Research: An Argument Delphi Approach. *International Journal of Qualitative Methods*, 1–16.
Hasson, F., Keeney, S., & McKenna, H. 2000. Research guidelines for the Delphi survey technique. *Journal of Advanced Nursing* (32), 1008–1015.

Markkinoiden luomisessa keskeiset riskit tunnistettiin liittyvän pääasiassa tuotettavien luonnonarvojen vaihdannalle suhteessa luotettavuuteen ja läpinäkyvyyteen, olipa sitten kyse luonnonarvojen turvaamisesta, yritysten maineesta tai yhteiskunnallisesta hyväksyttävyydestä. Valtion rooliin liittyen tunnistettiin riskejä lähtien roolin edellyttämästä rahoituksesta / kustannuksista aina legitimitettiin. Yksi vastaaja oli sitä mieltä, että suurin riski on, että valtio ei osallistu prosessiin lainkaan.

Panelistit tunnistivat voimassa olevassa lainsäädännössä ja rakenteissa kehittämistarpeeksi lainsäädännön velvoittavuuden suurimpana kehittämiskohteena. Lisäksi rekisterin kehittäminen mainittiin toistuvasti, samoin luonnonsuojelulain säännösten laajentaminen muuhun luontoarvomarkkinaaan. Näiden lisäksi välittäjäorganisaatiot, varmentamisjärjestelmä sekä hintojen avoimuus edistäisivät markkinoiden syntyä.

Suurin kannustin hankkia luonnonarvoja markkinoilta oli positiivinen mainehyöty yrityksille vastineeksi vastuullisesta toiminnasta. Seuraavaksi yleisin kannustin nähtiin järjestelmän vakaudessa ja luotettavuudessa. Kolmanneksi yleisimmin mainittiin velvollisuus hyvittää luontohaitat. Muita mainittuja kannustimia ovat hinta, monipuolisuus ja paikallisten olosuhteiden huomiointi.

3. Kysyntä luonnonarvomarkkinoille

Kysymyksen muotoilu

Panelistit johdateltiin aiheeseen seuraavasti:

Keväällä 2023 julkaistussa [Elinkeinoelämä ja luonnon monimuotoisuus – Missä mennään ja mitä tarvitaan?](#) (Ympäristöministeriön julkaisuja 2023:6, jäljempänä YM 2023:6, sivu 62) todettiin seuraavasti: "Elinkeinoelämässä nähdään EU:n päästökauppa onnistuneena markkinamekanismina ilmastonmuutoksen hillinnässä, sillä se valjastaa yksityisen sektorin ratkaisijan rooliin ja luo reilumpaa pelikenttää. Moni taho mainitsi, että luontotoimissa voisi tulevaisuudessa olla vastaavanlainen markkinamekanismi..."

Johdattelun pohjalta panelisteilta kysyttiin

”1) Tarvitaanko luonnonarvomarkkinoita ja jos,

2) kuka tarvitsee, ja

3) mihin tarkoitukseen (vain esimerkkinä mainiten ekologiseen kompensatioon / muun luontojalanjaljen hyvittämiseen / yleisesti ympäristövastuun osoittamiseen / sijoituskohteeksi / luonnonsuojelutavoitteiden toteuttamiseksi / yleishyödyllisenä toimintana / muu tarkoitus. Lisäksi panelistia pyydettiin esittämään perustelut, jos katsoo, että luonnonarvomarkkinat eivät ole tarpeen.”

Kysymykseen vastasi 30 osallistujaa. Lisäksi panelistit esittivät kuusi kommenttia toistensa vastauksiin.

Vastaukset kysymykseen, tarvitaanko luonnonarvomarkkinoita

Valtaosa kysymykseen vastanneista katsoi, että luonnonarvomarkkinoille on selvä tarve. Kaksi vastaaja totesi, että luonnonarvomarkkinoita ei lainkaan tarvita. Toinen näin vastannut kuitenkin täydensi, miksi

markkinoista olisi hyötyä. Neljä vastaajaa antoi polveilevan, ei-yksiselitteisen vastauksen ja yksi ei varsinaisesti vastannut kysymykseen. Alla on esitetty vastauksiin annetut laajemmat vastaukset ryhmiteltynä.

Tarvitaan luonnonarvomarkkinat (22)

Ekologiseen kompensatioon, nykyisellään yksityiset toimijat odottavat ja toivovat mahdollisia kompensatioalueita valtion tai kuntien mailta, joilla myös muita maankäyttöpaineita, lisäksi kunnat ja valtio eivät voi luontevasti toimia myymisen ja ostamisen markkinoilla. Yksityisen maanomistajat sen sijaan voisivat.

Mahdollistamaan kestävää liiketoimintaa. Markkinoiden tulisi olla tavalliselle toiminnanharjoittajalle ymmärrettävät ja mahdollistaa se, että toiminnanharjoittajat voivat luottaa niiden toimintaan ja keskittyä itse liiketoimintaan ilman erityistä biologista osaamista.

Luontohaittamaksu tai maankäyttömaksu voisivat olla hyviä tapoja lähteä liikkeelle. Suomessa ekologinen kompensatio on liian kankea ja vapaaehtoisuuteen perustuva, joten siitä ei ole tulossa lähivuosina merkittävää uutta tekijää hillitsemään luontokatoa

Luonnonarvomarkkinat voivat yhdistää julkisen edun toteutumisen ja yksityisten toimijoiden intressit kustannustehokkaalla tavalla.

Kustannustehokas tapa parantaa hiilitasetta ja suojella luontoa, joka ei maksa valtiolle mitään tai vähän verrattuna vaihtoehtoihin

Kaikenlaisia taloudellisia ohjauskeinoja pitää kokeilla ja ottaa vaikutusten arvioinnin jälkeen käyttöön, myös varsinaisiin markkinoihin - eli kauppaan ja vaihtoon - perustuvia lähestymistapoja.

Luontoarvot ovat yksi luonnon tai metsäntuote muiden (esim puu, marjat, riista jne) joukossa. Metsiä omistavat ennen kaikkea yksityiset omistaja, joita voidaan kutsua myös yrittäjiksi. Luontoarvojen tuottamiseen pätevät täsmälleen samat lait kuin minkä tahansa tuotteen tuottamiseen markkinataloudessa. Markkinat toimivat paikkana jossa kysyntä ja tarjonta kohtaavat. Markkinoilla muodostuu hinta, joka kannustaa yrittäjiä tuottamaan enemmän luontoarvoja - vastaten kysyntään.

On kysyntää

Oikein toteutettuna hyvä lisä luontokatoa ehkäisevään arsenaaliin

Luonnonarvoille syntyy todellinen arvo ja merkitys

Voi toimia ikään kuin siltana ympäristöhaasteiden ratkaisemiseen markkinaehtoisesti. Kiristyvässä taloustilanteessa julkisella rahalla ei voida vastata kaikkiin tarpeisiin, vaan tarvitaan myös yritysten panosta. Luonnonarvokauppa voi hyödyttää yhteiskunnan lisäksi myös yksittäistä toimijaa/organisaatiota. Esim. viljelijä voi itse valita, minkä toimenpiteen hän tekee ja saa siitä itse määrittelemänsä kohtuullisen taloudellisen korvauksen.

Valtion rahoitus yksin ei riitä turvaamaan ja parantamaan luonnon monimuotoisuutta. Myös kansalliset, EU- ja kv. tavoitteet voidaan toteuttaa vain eri lähteistä saadun rahoituksen ja toimien avulla

Tarvitsemme markkinamekanismia sekä hinnoittelemaan luonnolle aiheutettuja haittoja että kanavoimaan pääomia luonnon suojelemiseen ja ennallistamiseen. On käynyt hyvin selväksi, että pelkillä julkisen rahoituksen toimilla ei pystytä hillitsemään luontokatoa riittävän tehokkaasti, vaan niiden rinnalla, mutta ei syrjäyttäen julkisia toimia, tarvitaan myös yksityisen sektorin panosta. Tämä on hyvin selvästi myös elinkeinoelämän viesti. Monet suomalaisyritykset ovat tunnistaneeet luontokadon uhan. Ympäristöministeriön ja Elinkeinoelämän keskusliiton selvitysten mukaan suurin osa yrityksistä näkee luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen liiketoimintansa kannalta tärkeänä. Suomalaisyritysten parissa on kasvavaa kiinnostusta parantaa luontoarvoja vapaaehtoisesti, esimerkiksi soiden ennallistamisen ja metsien monimuotoisuuden suojelemisen kautta. Toimiva luontoarvomarkkina tukisi sekä yritysten että Suomen ilmasto- ja luontotavoitteita. Tämä edellyttää kuitenkin joustavuutta ja innovatiivisuutta. Pienin tarkennuksin lainsäädännössä ja markkinamekanismeja hyödyntäen voimme varmistaa, että Suomi ja suomalaisyritykset ovat edelläkävijöitä luontokadon torjunnassa.

Sinänsä luonnonarvomarkkinoita tarvitaan - ja sellaiset ovat jo tosiasiallisesti olemassa (kaikkialla missä ostetaan ja myydään ekosysteemipalveluja, esim. hiilen sidontaa päästökompensaatioksi). Ongelma on, että markkinoiden pelisäännöt eivät ole selkeät ja läpinäkyvät, mistä seuraa että niin ostajan kuin myyjän oikeusturva on heikko. Miten varmistetaan esim. että samaa luonnonarvoa ei myydä useaan kertaan? Pitäisi tärkeänä erotella toisistaan luonnonarvomarkkinat ja luontohaittojen hinnoittelumekanismien (johon viitataan julkaisussa YM 2023:6). Luontohaittojen hinnoittelumekanismi olisi ulkoisvaikutusten markkinapohjainen hinnoittelujärjestelmä. Kuten päästökauppa asettaa hinnan yhdelle ihmisen luontoon kohdistamalle paineelle, CO₂-päästöille, myös muille luontokadon viidestä ajurista (esim. maankäytön muutokset, saasteet) tulisi voida asettaa hinta. Esim. maankäytön muutoksille tämän toteuttaisi velvoittava ekologisen kompensaation järjestelmä, joka automaattisesti asettaisi hinnan luontohaittaa aiheuttavalle maankäytölle. Luonnonarvomarkkinoilla tarkoitettaneen sen sijaan markkinoita, joilla ostetaan ja myydään erilaisia luontoarvoja. Konkreettisesti kaupan kohteena voisi olla lähtökohtaisesti toimenpiteitä (suojelu, ennallistaminen jne.) tai todennettavia vaikutuksia (biodiversiteetin vahvistuminen, ekosysteemipalvelun vahvistuminen). Näkökulma olisi joko biodiversiteetti- tai ekosysteemipalvelupohjainen, parhaassa tapauksessa nämä yhdistävä: kaupan kohteena olisi toimi, jonka myönteiset biodiversiteetti- ja ekosysteemipalveluvaikutukset voidaan todentaa. Tällöin ostajalla olisi mahdollisuus valita, mitä tavoiteltuja hyötyjä painottaa: biodiversiteetin vahvistumista, virkistysarvoja, veden tai ilman puhdistusta, pölytyspalvelujen turvaamista jne. Luonnonarvomarkkinat ja luontohaittojen hinnoittelu - vaikka kaksi eri asiaa - voivat kohdata silloin, jos muodostuu velvoite (lainsäädännöllinen tai esim. rahoittajien tai asiakkaiden vaatimuksista kumpuava) ostaa luonnonarvomarkkinoilta luonnonarvoja, joilla minimoidaan tai kompensoidaan aiheutettuja luontohaittoja.

Tarvitaan päästökauppatyyppinen markkina (2)

Olisi taloudellinen ohjauskeino (kuten UK:n Biodiversity Net Gain). Sen avulla luontohaitalle voitaisiin asettaa hallinnollinen katto, se hillitsisi luontoa heikentävää taloudellista toimintaa ja ohjaisi sitä alueille, jossa aiheutetut luontohaitat ovat mahdollisimman pieniä. Ekologinen tieto on jo kehittynyt ja markkinan voisi jo nyt rakentaa vapaaehtoisen ekologisen kompensaaion taustalla olevan luonnon tilan mittaamisen periaatteiden päälle. Toinen, yksinkertaisempi vaihtoehto markkinalle olisi hallinnon asettama "luontohaittamaksu".

Luontokadon selättämisessä päästökauppamekanismi voisi hillitä luonnonarvojen vähentämistä ja lieventämishierarkian käyttöä, kun luontohaitalla olisi hinta/maksu.

Ei yksiselitteistä kantaa (4)

Periaate sinänsä hyvä, mutta tulisi miettiä, että mikä on kustannustehokkain ohjauskeino ja miten tämä esimerkiksi vertautuu luontohaitan hinnoitteluun vai onko tämä yksi ja sama. Suomessa olisi hyvä kuitenkin tunnistaa, että osalla toimialoista valtio itse olisi suurin ostaja.

Kysymys tarpeesta on ennen kaikkea poliittinen. Jos halutaan, että markkinamekanismi yleistyy yhteiskunnassa myös sellaisille alueille, joilla markkinoita ei luontaisesti ole olemassa, silloin luonnonarvomarkkinat lienevät tarpeen. On kuitenkin huomattava, että luontoarvomarkkinat on tällöin luotava politiikkatoimenpitein, koska luonnonarvoilla ei automaattisesti ole taloudellista kysyntää yhteiskunnassa. Keskeinen ympäristöarvottamisen menetelmä, contingent valuation, on lähtökohtaisesti luotu vastaamaan nimenomaan tähän kysymykseen: kuinka määrittää arvo asialle, jolle ei ole olemassa markkinoita? Jos luonnonarvomarkkinat katsotaan tarpeellisiksi, on huolehdittava, että markkinat säädellään tarkkaan siten, että keinotekoisesti luotujen luontoarvohyödykkeiden synty ei johda tilanteeseen, jossa markkinavoimat itse tuhoavat sen, mitä alun perin yhteiskunta halusi säilyttää -- eli luontoarvot.

Luonnonarvomarkkinat ovat varmasti jossain muodossa hyödylliset ja niissä on potentiaalia edistää monimuotoisuutta, mutta vertailun kanssa EU päästökauppaan (EU ETS) pitää olla hyvin varovainen. EU ETS:ssä kaupankäynnin kohde on hyvin yksinkertainen, selkeästi rajattu ja yhteismitallinen. Tämä mahdollistaa laajan osallistumisen (n. 12000 laitosta), isot volyymit, markkinoiden hyvän likviditeetin (mikä edellytys toimiville markkinoille) ja myös riskienhallintaa tehostavat futuuri- ja johdannaismarkkinat.

Markkinoilla voi olla merkitystä, jos yritys haluaa hyvittää aiheuttamansa luontohaitat mutta ei ole itse halukas varsinaisiin ennallistamis- tai suojelutoimiin ryhtymiseen.

Ei välttämättä tarvita (2)

Toteutus edellyttää, että luonnonarvojen hävittämisen ja heikentämisen kokonaissääntely on nykyistä tehokkaampaa; ensisijaisena periaatteena tulee olla "aiheuttaja maksaa", eli valtiota/ympäristöhallintoa tai ympäristöjärjestöjä ei voi laittaa maksamaan siitä, ettei joku

luonnonarvoja (maata) omistava taho hävitä luonnonarvoja oman taloudellisen etunsa vuoksi

...(M)utta se voi lisätä ekologisen kompensaation kustannustehokkuutta ja auttaa ratkaisemaan joitakin ekologiseen kompensaatioon liittyviä haasteita, kuten aikaviiveitä heikennyksen ja hyvityksen välillä sekä epävarmuutta hyvityksen tuottamisessa. Velvoittavuus on todennäköisesti ehto toimivalle markkinalle. Riittävän suuri kysyntä luo vakaan markkinan, jossa kompensaation hinnat ohjaavat yritysten ja muiden toimijoiden maankäyttöä luontoa vähemmän heikentäväksi eli vahvistaa lievennyshierarkian toteutumista: toimijoiden on kannattavaa välttää ja minimoida haittoja niin kauan kuin se on halvempaa kuin hyvittäminen. Sen lisäksi, että (velvoittava) ekologinen kompensaatio ja luonnonarvomarkkina luo luontoa heikentäville toimijoille kannustimen välttää heikennyksiä, markkina luo maanomistajille kannustimen tuottaa hyvityksiä.

Muu vastaus

Tarvitaan velvoittava ekologinen kompensaatio nykyisen vapaaehtoisen sijaan, jolloin luonnonsuojelussa toteutuu aiheuttaja maksaa -periaate.

Vastaukset kysymykseen, kuka tarvitsee luonnonarvomarkkinoita

Eniten mainintoja saivat elinkeinoelämä tai yritykset (9), maanomistajat (8), valtio ja julkinen sektori (yhteensä 6), yhteiskunta (5) ja luonto (4). Yksittäisen (1) maininnat saivat: yksityishenkilöt, luonnon monimuotoisuutta edistävät organisaatiot, markkinaliberaaliset poliittiset voimat (tukee heidän ideologisia päämääriään), luontohaittaa tuottavat ja luontohaitasta kärsivät, kunnat, kasvavat kaupungit, kaikki sekä planeetta.

Alla on eriteltyä laajemmat perustelut, joita vastauksissa esitettiin ryhmiteltynä kunkin vastauksen yhteyteen. Vastaukset lomittuvat seuraavaan kysymykseen annettuihin vastauksiin.

Elinkeinoelämä / yritykset (9)

mahdollisuus osoittaa yritys vastuutaan

relevantti työkalu yrityksille, jotka tavoittelevat nettoposiitivisuutta tai edes neutraalia tasoa luontovaikutusten osalta.

oikein säänneltynä kehittyä yhdeksi tärkeimmistä mekanismeista, joilla yritykset, ja mahdollisesti pienessä määrin myös yksityishenkilöt, kantavat vastuuta aiheuttamastaan luontohaitasta. On kuitenkin äärimmäisen tärkeä pitää kiinni niin sanotusta lievennyshierarkista, jonka mukaan luontohaitan välttäminen ja minimoiminen ovat aina ensisijaisia toimia suhteessa markkinamekanismien hyödyntämiseen. On myös tärkeä ottaa oppia hiilimarkkinan epäonnistumista ja kiinnittää entistä enemmän huomiota toimien lisäisyyteen

erityisesti luonnonvara-alalla toimivat yritykset

yksityinen sektori, jonka vastuullisuuden monimuotoisuudesta huolehtiminen kuuluu - tai sen pitäisi kuulua. jotta saastuttaja maksaa -periaate toteutuisi. Olisi tärkeää että kaikki maankäytön muutoksia ja pysyviä luontoarvojen heikennyksiä aiheuttavat tahot saataisiin lopulta markkinoiden piiriin

joko mainesyistä (asiakkaiden, rahoittajien tai regulaattorien paineisiin vastatakseen, ylläpitääkseen sosiaalista toimilupaansa), veloitteen takia tai tuottaakseen itselleen/asiakkailleen /sidosryhmilleen ekosysteemipalveluista hyötyä

rakennusyhtiöt ovat kiinnostuneita luontotoeista esim. alueurakoissa

Maan- ja metsänomistajat (8)

uusi mahdollisuus maanomistajalle

aito mahdollisuus valita, mitä metsänomistaja haluaa myydä

vaihtoehtoinen ansaintamalli kilpailemaan nykyisten mittaviin luontohaittoihin johtavien markkinoinen kanssa

markkinan olemassaolo voisi tuoda varmuutta siitä, että jos tuottaa hyvityksiä niille voi olla myös ostaja

jotka haluavat sekä syödä että säästää kakun ja saada molemmissa tapauksissa korvausta yhteiskunnalta ja/tai yksityiseltä sektorilta

Valtio (4) + julkinen sektori (2)

verorahoilla ei kyetä kustantamaan riittäviä toimia ja kv-sopimusten uskottavuus on jo vakavasti kärsinyt/kärsimässä uskottavuuskriisistä, koska valtiot (myös Suomi) eivät edes tosissaan yritä saavuttaa sitoviakaan tavoitteitaan. Tämä johtaa mm. legitimitetin kriisiin ja ohjaa toimijoita yleisemminkin olemaan välittämättä yhteisesti sovituista normeista, josta seuraa vakavia uhkia yhteiskunnan kokonaisedulle

Suomi voisi kehittää ja pilotoida ohjauskeinoa omien velotteidensa täyttämiseksi (esim. ennallistaminen, OECM-alueet, no net loss-tavoite)

Valtiot ovat sitoutuneet luontokadon pysäyttämiseen ja heillä on velvollisuus kehittää keinot tähän

markkina voisi luoda mahdollisuuksia kokonaisheikentymättömyystavoitteen osittaiselle saavuttamiselle, vapaaehtoisena edes pienelle määrälle, jos markkinat edesauttaisivat yritysten ja muiden toimijoiden hyvityskäytäntöjen yleistymistä.

Yhteiskunta (5)

ymmärrys luonnosta lisääntyy

hyötyjinä valtio ja sen kansalaiset,

länsimaiden kulttuuri, hyvinvointi ja talous on rakentunut perustuen markkinoiden tehokkuuteen. Olisi hassua kuvitella, että luontoarvot olisivat jotenkin poikkeus tuottamisen tehokkuusperspektiivistä. Julkisella sektorilla on roolinsa markkinoiden luomisessa, järjestämisessä ja regulaatiossa. Se mihin tuotetta esim. luontoarvoa käytetään eli mistä kysyntä muodostuu täsmälleen ottaen riippuu kehityksestä ja myös regulaatiosta. Yleisesti ottaen markkinat ponnistelevat jo nykyisellään kohti luontoposiitiivisuutta ja kysyntä on evolutiivista.

jotta juurikin se arvo mikä luonnolla on, konkretisoituisi.

Luonto (4)

luonnon monimuotoisuuden suojele, luontokadon torjunta, ihmiskunta

julkisrahoitus ei riitä

Luonto hyötyy, jos markkinat fasilitoivat hyvitysten tuottamista ja haittojen hyvitystä jota ei muuten olisi tapahtunut.

Ekologisen kompensaation ostajat mm. suuret infrahankkeet/ infrahankkeista vastaavat yritykset tarvitsevat ostajana että yksityiset maanomistajat myyjänä (3).

Vastaukset kysymykseen, mihin tarkoitukseen luonnonarvomarkkinoita tarvitaan

Vastauksissa luonnonarvomarkkinoiden tarkoituksesta nousivat tärkeimmiksi ekologinen kompensaatio (11) ja muuhun kuin välittömään luontohaittaan liittyvän luontojalanjäljen hyvittäminen ja yritysten ympäristövastuun osoittaminen (11). Myös luonnonsuojelu (5+3) ja taloudellinen sijoitustoiminta (5+3) nousivat esiin.

Ekologiseen kompensaatioon (11)

toteuttamiseen seudullisesti tai maakuntatasoisesti

Luontojalanjäljen hyvittämiseen ja yritysten ympäristövastuun osoittamiseen (Muuhun kuin ekologiseen kompensaatioon liittyvään) (11)

pitää vain mahdollistaa luonnonarvohehtaarien tuottaminen ja suojele (eli uhkien poistaminen) ilman vaadetta kompensoida jokin suora haitta. Tämä laajentaisi markkinan kompensaatioista hyvityksiin, jolloin markkinalle pääsisivät myös edistykselliset it-, peli- ja muut toimijat, joilla suoran luontohaitan laskeminen on vaikeaa ja etenkin paikantaminen tiettyyn paikkaan on mahdotonta. Kuitenkin em. kaltaiset alat edustavat ehkä kuntien jälkeen suurinta potentiaalia luontohyvitysten markkinan käyttöönnotossa.

Tarvitsemme kaikki positiiviset luontovaikutukset keinovalikoimaan ja käyttöön, ja tekemällä luonnon arvosta näkyvää ja helposti kaupattavaa, se nousee näin relevantiksi. Mitigaatiohierarkian lisäksi ja rinnalla tarvitaan kaikkia muitakin tekoja, joilla saadaan luonnon monimuotoisuus vahvistumaan. Vaikka on tärkeää kiinnittää mikrotasolla huomiota luonnon monimuotoisuuteen, lajirikkauteen, eri eliöiden elinmahdollisuuksiin, ei

pidä liikaa jäädä tuijottamaan 1-1 kompensatiota, vaan pyrkiä moninaisin keinoin vahvistamaan luonnon monimuotoisuutta monilla mittareilla ja teoilla.

Uusi luonnonsuojelulaki, joka säätelee ekologista kompensatiota, on merkittävä askel eteenpäin. Laki mahdollistaa sen, että yritykset voivat kompensoida toimintansa aiheuttamaa luontovahinkoa parantamalla luontoarvoja muualla. Nykyinen lainsäädäntö keskittyy kuitenkin vain suoran haitan kompensatioon, mikä on nykymaailmassa rajoittavaa. Monet yritykset, kuten teknologiasektorin toimijat, tuottavat luontohaittaa, mutta on lähes mahdotonta määrittää tarkasti aiheutetun luontohaitan paikkaa ja kohdentumista eri luontotyyppeihin. Tällöin yritys ei voi osallistua luonnonsuojelulain säätelemään markkinaan.

Luonnonsuojelulaki luo hyvät puitteet ekologiselle kompensatiolle, mutta on tärkeää, ettei vapaaehtoista luontoarvomarkkinaa rajata vain kompensatiiväittämään, vaan myös laueammat luontoarvojen suojelun tai ennallistamisen väittämät mahdollistetaan säännellyn markkinan puitteissa. Monipuolinen lähestymistapa on välttämätön laajemman luontoarvomarkkinan syntymiselle, ellei kompensatioista tehdä pakollisia.

Luontoarvomarkkinaan ostajina osallistuvien yritysten kannalta on olennaista, että ne voivat maksaa luontoarvoista myös siinä tapauksessa, ettei kompensoitavaa haittaa voi osoittaa paikan tarkkuudella. Nykyinen pelkkään kompensatiiväittämään keskittyvä lainsäädäntö rajaa turhaan monia yrityksiä ja toimialoja ulos säännelystä markkinasta. Ekologisen kompensatian yhteydessä määritellyt luontoarvojen laskentatavat, luonnonarvohehtaarit, toimivat hyvänä mittarina. Niiden avulla tiedetään, paljonko luontohyötyä markkinaan osallistuva yritys tuottaa rahoittamalla ennallistamis- ja suojelutoimia. Laskenta on pääosin tieteellisesti pätevää. Kuitenkin luontoalueen suojelusta saatavan hyödyn laskentatapa poikkeaa suomalaisessa järjestelmässä tieteellisestä ja kansainvälisestä käytännöstä; Suomessa suojelualueen perustaminen tuottaa vain vähän hyötyä luonnonarvohehtaareina. Tämän suojeluhuivityksen nostaminen tieteellisen tiedon osoittamalle tasolle lisäisi markkinoiden osallistumista luonnonsuojeluun. Se olisi tärkeää luontokadon torjunnan kannalta ja samalla valtion rahoitustarve luontokadon estotoimiin pienenesi.

Tarvitaan ekologisten kompensatian rinnalle myös muita työkaluja, jotka eivät ole suoraan kompensatiosta

kanava yritysten ympäristövastuun toteuttamiseen ja aiheutetun luontohaitan hyvittämiseen (no net loss) käytännössä ja tehokkaalla, koordinoitulla tavalla

Luonnonsuojeluun (5)

Ympäristöjärjestöt voivat ostaa luonnonarvomarkkinoilta oikeuksia, ja jättää ne käyttämättä (kuten nyt jo toimitaan päästökaupan tapauksessa).

Luonnonarvojen tuottamiseen taloudellisena toimintana (5)

Luomaan uutta yritystoimintaa esim heikentyneiden luontotyyppien ennallistamisessa

Ennallistamis- ja suojeluhankkeiden kehittäjien, eli luontoarvojen tuottajan näkökulmasta on tärkeää, että myyntimahdollisuus on varma. Nykytilanne, jossa markkina rajataan tiukasti haittapaikan samanlaisten arvojen kompensatioon, johtaa arvokkaiden alueiden pirstomiseen ja siihen, että luonnonarvoja ei tuoteta markkinoille. Luonnonarvojen tuottajan pitäisi voida myydä luontoarvoja laajoina, eri luontotyyppien muodostamina kokonaisuuksina. Tämä edistäisi tehokkaammin luontokadon torjuntaa. Meillä on nyt ainutlaatuinen tilaisuus olla edelläkävijöitä luontokadon torjunnassa. Pienillä, mutta merkittäville muutoksilla lainsäädännössä ja markkinamekanismeissa voimme luoda mallin, joka ei ainoastaan suojaa luontoa, vaan myös innostaa yrityksiä osallistumaan aktiivisesti luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen. Tämä on mahdollisuus, jota Suomen ei pidä jättää käyttämättä.

Laidasta laitaan tapahtuvien luontotekojen markkinaistamiseen

Luontohyötyjen tuottamisen palkkioimiseen ja -haittojen hyvittämiseen.

Uuden tulovirran mahdollinen syntyminen toimijoille. Tarkastelun ei tule koskea pelkästään luonnonsuojelua, vaan myös luonnonvarojen kestävästä käytöstä sekä ennallistamista.

Kaikenlaiseen hyvittämiseen (4)

Tärkeintä on luoda valtion puolelta kannustimet niin yrityksille kuin luontoarvoja tarjoaville tahoille (mm. maanomistajat) jotta kysyntää ja tarjontaa voidaan synnyttää. LS-lain vapaaehtoinen kompensatio on hyvä alku, on kuitenkin tärkeää seurata, miten se lähtee kehittymään sekä määrällisesti että laadullisesti. Toimeenpanon arvioinnin pohjalta on mahdollista miettiä täydentäviä keinoja kuten velvoittavien kompensatiotoimien tarvetta.

Yksityisrahoitteisiin suojeluun (3)

Täydentämään julkista rahoitusta luontokadon pysäyttämisessä

Mobilisoimaan yksityistä rahaa luontokadon pysäyttämiseen.

Markkinaehtoinen kannustin suojeluun ja ennallistamiseen ilman julkista rahaa. Oikeudet voi jakaa ilmaiseksi, tai huutokaupata, jolloin ne tuottavat valtiolle tuloja.

Sijoituskohteeksi (3)

markkinat voivat auttaa oikeassa hinnoittelussa.

Yksittäisen maininnan saneet

Luontotekojen arvo olisi hyödyllistä mitata ja vaihtaa markkinoilla ja olla osa yrityksen tuloslaskelmaa.

Päätöksenteon tueksi ja toiminnan arviointiin (luontojalanjälki, ekosysteemitilinpito).

Toimijoille järjestelmä luo hyvin suunniteltuna kustannustehokkaan ja ennustettavan sääntelykehikon.

Luonnontilan parantamiseen

Viime vuosikymmeninä otetun luonnon monimuotoisuusvelan lyhentämiseksi (Luonnonarvomarkkinoita ei voi nähdä vain tulevien haittojen korjausmekanismina).

Ravinnekauppaan

Hiilikompensaatioon (hiilinielut)

Suomen päästövajeen hillitsemiseen (vap. eht. päästökauppa)

Markkina tukisi yhtä aikaa luonto- ja ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Vihreän siirtymän vastaisen kritiikin vähentämisessä, kun vihreä siirtymä tulee aiheuttamaan esimerkiksi metsäkatoa (esim. tuulivoima, johtokadut). Samalla on kuitenkin todettava, että mikä tahansa luonnonarvokauppa tulee todennäköisesti herättämään myös ideologista vastustusta - aivan kuten päästökauppakin ihan riippumatta aikaansaaduista tuloksista.

Luonnonarvokaupan monihyötyisyys tulee tunnistaa. Tehdään luontoarvot näkyviksi.

Tärkeä tehdä rajanveto luonnonarvomarkkinoiden ja tulosperusteisten rahoitusmallien välille

Tulosperusteisuus voi toimia tuupausvaiheen rahoitusmekanismina.

Ideologisenä yleisperiaatteena ympäristön- ja luonnonsuojelussa luonnonarvomarkkinat eivät voi toimia, koska luonnonarvojen hyödykkeistämisen ja markkinoiden perussäännöt eivät useinkaan noudata ekosysteemien perussääntöjä. Jos päämääränä on luonnonarvojen turvaaminen, on näin ollen ekosysteemien perussääntöjen oltava ensisijaisia suhteessa markkinasääntöihin, eli ekologian tulisi toimia eräänlaisena perälautana tilanteissa, joissa markkinat eivät toteuta alkuperäistä tarkoitustaan. Ekologinen kompensatio voi toimia edellyttäen, että riippumattoman ekologisen asiantuntemuksen perusteella on todennettavissa, että kompensoiva ekosysteemi todellakin toteuttaa riittävässä määrin ne toiminnot ja palvelut, jotka muualla menetetään. Sijoituskohteen luonnonarvomarkkinat voivat tarjota vain, jos julkinen valta edesauttaa merkittävästi taloudellisesti houkuttelevan luonnonarvokohteen syntymistä. Jos esimerkiksi Suomeen kohdistuu kansainvälisten sitoumusten kautta talousvaikutteiset velvoitteet suojella tiettyjä luonnonarvoja, jotka nykytilanteessa ovat häviämässä muun taloudellisen toiminnan seurauksena, on julkisen vallan luotava edellytykset maanomistajille tehdä kilpailukykyisiä valintoja luontoarvoja hävittävän ja säilyttävän toiminnan välillä.

Kaksi vastaajaa korosti tarvetta yksilöidä hyväksyttävät tarkoitukset.

Tarkoituksen tulisi olla huolellisesti räätälöity vain tiettyihin rajattuihin tapauksiin.

Markkinoiden tulee olla johonkin yksilöityyn tarkoitukseen esim. ekologinen kompensatio. Jos tarkoitus ei ole yksilöity, se voi aiheuttaa hämmennystä ja sekaannusta.

4. Odotukset lyhyellä ja pidemmällä aikavälillä

Kysymyksen muotoilu

Panelisteille esitettiin seuraava kysymys: ”Millaiset odotukset sinulla / edustamallasi toimialalla / etujärjestöllä on luonnonarvomarkkinoille nopealla aikavälillä eli alle 5 vuoden kuluessa? Entä miten odotat luonnonarvomarkkinoiden ja niiden tarpeen kehittyvän seuraavan 10 vuoden kuluessa?”

Kysymykseen vastasi 28 panelistia. Lisäksi 3 kommentoi toisen panelistin vastausta.

Vastaukset koskien lyhyen aikavälin odotuksia

Suurempi osa vastanneista (16) katsoi, että jo viiden vuoden kuluessa luonnonarvomarkkinoilla voi alkaa tapahtumaan. Sekä optimistit että neutraalisti vastanneet esittivät lukuisia huomioita siitä, miten lainsäätäjä voi tukea luonnonarvomarkkinoiden syntyä.

Kysyntä on jo virinnyt ja koska luonnonarvomarkkinoista on keskusteltu ja käytäntöjä kokeiltu Suomessa yli kaksi kymmentä vuotta. Piste, jonka jälkeen alkaa tapahtua, ei ole kaukana, viidessä vuodessa tapahtuu jo paljon, jossa maa- ja metsätalouden edunajat ja instrumenttien kehittäjät saavat vakuuttavampaa näkymää eri mallien suoriin, epäsuoriin ja kehkeytyviin vaikutuksiin ja niiden hallintaan. Toisaalta markkinoilla on paljon spontaania, itseään korjaavaa voimaa, joten kaikkeen ei voi eikä pidä yrittää varautua.

Maailmalla markkinapohjaiset ratkaisut luontokadon torjumiseksi ovat yleistymässä. Suomi voisi toisaalta ottaa mallia muiden maiden kokemuksista, ja toisaalta kehittää ja pilotoida omaa malliaan. Ensimmäiset vuodet ovat todennäköisesti kokeiluperiodi, jonka jälkeen varsinainen järjestelmä voi käynnistyä.

Potentiaalia on paljon. Yritysnäkökulmasta markkinan toiminnan saaminen käyntiin ja laajenemaan on avainasemassa. Markkina aukeaisi heti, jos ekologinen kompensatio olisi jollakin osa-alueellaan pakollista, eli syntyisi kysyntää ja se samalla nostaisi vapaaehtoisen markkinan puolen nopeaan kasvuun. Pelkästään vapaaehtoisena markkinana 5v on lyhyt aika etenkin, jos ekologisen kompensaation markkinaa ei laajenneta muihin luontohyvytyksiin. Alun ongelma; kun ei ole kysyntää ei synny tarjontaa, pitää selättää valtion avustuksella. Jos tämä tehdään, yrityskehittäjä nostaa volyymin 5-10 vuodessa jo merkittäväksi.

Lyhyellä aikavälillä pilotoinnin kautta markkinat syntyvät. Lyhyellä aikavälillä myös ymmärrys, että säästöjen luomisessa kannattaa olla varovainen/pidättäytyä, jotta markkinoiden syntyminen kokeilujen ja erehdysten kautta mahdollinen. Potentiaalia on esimerkiksi MTK:n luontoarvot.fi palvelussa. Lyhyellä aikavälillä toivottavasti esimerkiksi metsänhoitoyhdistykset tuottavat palvelut.

Odotan, että viiden vuoden sisällä luontoarvojen tuottamisesta on tullut varteen otettava vaihtoehto maanomistajille.

Ekologisen kompensaation odotan kehittyvän rauhalliseen tahtiin seuraavan 5 vuoden aikana.

Kysyntä on nopeasti kasvamassa. markkinoiden tulee olla hyvin ja läpinäkyvästi säädeltyjä, hallinnoituja ja valvottuja, jotta niillä olisi todellista, todennettavaa vaikutusta ja sitä kautta hyväksyttävyyttä.

Luonnonarvokaupan markkinoille on varmasti kasvavaa tilausta. Asiaa tulee katsoa poikkileikkaavasti ja tunnistaa monihyötyisyys; koskee yhä useampia aloja, ei esim. pelkkää metsäsektoria. Myös vesienhallinnan, kosteikkojen ja elintarvikesektorin puolella on paljon mahdollisuuksia ja erilaisia toimijoita.

Luontoarvomarkkinalle on asetettu suuria odotuksia, ja markkinan sääntelyäkin on jo luotu. Mutta itse kauppoja ei ole vielä juurikaan syntynyt. Suurin pullonkaula markkinan syntymiselle ovat kysyntäpuolen ja mahdollisiin väittämiin liittyvät epäselvyydet. Jos ne saadaan taklattua nopeasti, voi markkinan kasvaa hyvin nopeasti. Valtiovalta voisi merkittävässä määrin edesauttaa markkinan syntyä laventamalla nykyistä ekologista kompensaatiota koskevaa sääntelyä koskemaan myös yleisempiä luontotekoväittämiä ja näin kasvattamalla kysyntäpuolen luottoa markkinaan. Myös ohjeistusta oikeanlaisista väittämistä kaivataan.

Lyhyellä aikavälillä, alle 5 v kuluessa, odotuksena on, että markkina kehittyy ja alkaa toimimaan. Huolena on, että jos odotetaan pelkästään markkinapohjaisesti toimivaa luonnoarvomarkkinaa, niin se saattaa kohdata samoja haasteita kuin hiilenpoistomarkkinat. Lähtökohtaisesti luonnonsuojelulaissa oleva ekologinen kompensaatio ja sen määrittäminen/valvominen ELYkeskuksissa on hyvä lähtökohta, mutta tarvitaan ehkä vielä lisää vauhdittamista. Lisäksi on huolehdittava, ettei kompastuta hiilenpoistomarkkinoiden yhteydessä havaittuihin ongelmiin tai haasteisiin, vaan tehdään paremmin. Alkuun tarvitaan nyt siis vauhdittajaa, ja tässä valtiolla voisi olla luonnollinen rooli. Yksityisillä toimijoilla taas voisi olla tässä luonnonvarojen ennallistamisessa ja säilyttämisessä. Tarvitaan toimia, jotta markkina alkaa toimia ja voi sitten toimia itsenäisesti. On tärkeää, että luonnonarvoilla on selkeä arvo, joka voidaan ottaa mukaan investointi- ja hankintapäätöksiin selkeämpänä kokonaisuutena.

Kysyntä markkinoilla on lähtenyt kehittymään ja varsin yleisesti ponnistellaan kohti luontopositiivisuutta. Julkinen sektori voisi edesauttaa kehitystä sopimalla yleispäteviä markkinasääntöjä ja rekisteröintikäytäntöjä sekä standardeja - kuten minkä tahansa tuotteen ollessa kyseessä. Kehitys luontoarvojen osalta tullee olemaan samansuuntaista kuin hiilinielulle (joka ei ole onnistunut esimerkki markkinoiden muodostamisen kannalta). On jäänyt laajasti huomaamatta, että metsäsertifiointi itse asiassa merkitsi luontoarvomarkkinan syntymistä Euroopassa (ja laajemminkin). Puumarkkinoilla myydään entistä enemmän luontoarvoa eli kyseessä ovat yhdistyneet markkinat ja yhteistuote (metsäsertifiointin yhteydessä suojellut alueet ovat laajuudeltaan vertailukelpoisia mm METSO-alueiden kanssa; puun ja kuidun loppukäyttäjät viime kädessä asiakas maksaa metsänomistajalle kompensaatiota hänen suojelemastaan alueesta ja muusta tuotetusta luontoarvosta). Tämä markkina kasvaa edelleen.

Uskon, että luontotoimien merkitys ja määrä on kasvussa ja pidän mahdollisena, että edustamani toimiala voisi osallistua luonnonarvomarkkinoille sekä ostajana että myyjänä, jos markkinoiden kaupan kohteet ovat alani kannalta relevantteja ja kiinnostavasti rajattuja. Tämä varmaan on samalla luonnonarvomarkkinoiden suurin haaste: miten luonto paketoidaan markkinoille? Onko paketteja yksi iso vai monta pientä? Jos on yksi iso, miten yhteismitallistaminen uskottavasti, läpinäkyvästi ja ymmärrettävästi toteutetaan? Jos on monta pientä pakettia, miten niihin kuhunkin pystytään luomaan toimiva markkina?

Osa vastaajista (8) esitti neutraalisti huomioita odotuksistaan valtiovaltaa kohtaan:

Markkinoiden suunnittelussa tulisi huomioida jo nyt käsillä oleva resurssipula, jotta markkinoista ei tulisi liian kompleksista ja ajallista pullonkaulaa hankkeiden etenemiselle. Markkinoiden tulisi osata huomioida se, onko kyse pelkästään liiketoiminnallista hyötyä tavoittelevasta hankkeesta vai muunlaisesta toiminnasta.

Luontoarvomarkkinoiden tuotteistaminen on keskeisessä roolissa. Tuotteet on oltava selkeitä myyjille, ostajille ja palveluita tuottaville organisaatioille. Tietojen tallentamismalli, jotta kohteet ovat auditoitavissa. Järjestelmän uskottavuus on elinehto markkinoilla. Toimijoilta vaaditaan merkittäviä koulutus- ja tietojärjestelmäpanostuksia. Aloituvaiheessa näihin oli hyvä olla hankerahaa käytettävissä. Toiminnan on aloitusvaiheen jälkeen oltava toimijoille kannattavaa. Myyjäpuolen edustajana tulee olla ammattimainen (auditoitavissa oleva toimija), jotta laatutaso voidaan varmistaa. Ammattimainen toiminta edellyttää aina, että liiketoiminta on kannattavaa. - Vaatii monella tasolla tehtävää tiedotusta ja menekin edistämistä.

Odotamme ennen kaikkea 5 vuoden sisällä, että valtio lopettaa nk. kaksoislaskennan erityisesti metsäsektorilla, jolloin Suomen yksityisomisteiset ja yhteisömetsät saadaan uskottavasti vapaaehtoisen päästökaupan piiriin. Tämä parantaisi paljon Suomen metsiensuojelua ja muuttaisi hakkuutapoja jatkuvan kasvatuksen suuntaan (joka parantaa metsien hiilitasetta sekin). Vaikka valtio joutuisi hakemaan alaskirjaamansa päästöoikeuden muualta, nettohyöty olisi metsissä suuri ja päästöjen lasku todennäköisesti hyvin kustannustehokas.

Toinen 5 vuoden sisällä toivottu parannus on biodiversiteettikompensaatioiden kehittyminen.

Määrittelyitä ja käsitteistöä tulee selkeyttää. Mikä on kompensaation, luonnonarvokaupan, tulosperusteisuuden ja muiden vastaavien keskinäinen suhde?

Markkinoiden tulee olla uskottavat ja toiminnan läpinäkyvyys on keskeistä.

Luonnonarvomarkkinat tarvitsisivat seuraavien viiden vuoden aikajänteellä oikeudelliset puitteet: miten ostajan ja myyjän oikeusturva taataan, miten ylläpidetään läpinäkyvyyttä markkinoilla ja vältetään esim. saman luonnonarvon myyminen useaan kertaan. Tässä tarvitaan lainsäätäjän ja toimialojen yhteistyötä. Lainsäätäjä voi tukea luonnonarvomarkkinoiden syntymistä luomalla infraa siihen, esim. kompensaatiorekisterin

kaltaisen julkisen rekisterin, johon ostetut ja myydyt luonnonarvot kirjattaisiin. Myös oikeusturvan takaamiseen voitaisiin harkita kevyttä lainsäädäntöä luonnonarvomarkkinoiden perusteista. Pääosin kyse on kuitenkin muusta kuin lainsäädäntöä vaativasta kehittämistyöstä. Tarvitaan esim. kauppapaikat, sopimus pohjat, standardoidut tuotteet, vaikutusten todentamisen menetelmät jne.

Ekologinen kompensatioon on luotu hyvä lainsäädäntö ja pelisäännöt, nyt pitäisi markkinoida tätä mahdollisuutta ja saada yrityksiä mukaan. Pitäisi olla luonnonsuojelun edistämiseen liittyvä markkinointi/käynnistyshanke ELYissä. Vihreän siirtymän hankkeisiin mukaan checklist, lähteekö toteuttamaan ekologista kompensatiota. Käynnistämiseen lisää pelimerkkejä ja tukea mm. biodiversiteettisäätöön perustamiseen (kompensaatiopankki).

Osa vastaajista ilmaisi pessimistisen näkemyksensä odotettavissa olevasta kehityksestä lyhyellä aikavälillä (8).

Tarve on kyllä suuri. Mutta mitään merkittävää kehitystä ei luonnonarvomarkkinoiden osalta tule lähivuosina tapahtumaan.

Lyhyellä aikavälillä tuskin edellytyksiä edetä; tulisi saada kokemuksia siitä, miten uuden luonnonsuojelulain mukainen ekologisen kompensatian menettely toimii ennen päätöksiä luonnonarvokaupasta

Nopealla aikavälillä ei luonnonarvomarkkinoilla tule tapahtumaan paljon, koska Suomessa on voimakkaasti lobbaava luonnonvaroja hyödyntävä teollisuus (esim puunjalostus, kaivannaiset), jonka intressissä ei ole avata luonnonarvomarkkinoita.

MTK ja MMM estävät tällaisten markkinoiden kehittymisen Suomessa. Suomessa on erittäin vahva kytkös MMM:n, MTK:n ja MHY:n välillä, joten ainakin metsäsektorilla näyttää epätodennäköiseltä että maanomistajien ansaintakeinoja laajennettaisiin nykyisestä kestävämpään suuntaan. Kaikki on valjastettu teollisuuden puunsaannin edistämiseen metsänhoidon suosituksia myöten. Luontoarvokaupan tulisi perustua todellisiin ekologisiin arvoihin ja sitä pitäisi valvoa. Tapahtuuko luontoarvomarkkinoita odotellessa niin, etteivät asiat etene perustason toiminnasta mihinkään. Luontoarvokauppaa ei vesistöjen osalta ole edes olemassa.

Luonnonarvomarkkinan syntyminen edellyttää riittävää kysyntää ja tarjontaa. Tässä tapauksessa kysyntä on suurempi kysymysmerkki. Riittävää kysyntää ei todennäköisesti synny nykyisen vapaaehtoisen ekologisen kompensatian pohjalta vaan tarvitaan velvoittavuutta.

Vaikea nähdä, että asia lähtisi kehittämään merkittäväksi alle viiden vuoden kuluessa. Luonnonarvomarkkinoiden kunnolla käynnistyminen vaatii säädöspohjaista luonnon arvottamista. Yrityspuoli on toki heräämässä aiheeseen, mutta eteneminen on vaikeaa, kun säännöt ovat villejä ja valvomattomia.

Odotukset markkinoiden syntymiselle lyhyellä tähtämellä ovat olemattomat, koska ekologisesta kompensatiosta säädetäessä haittojen hyvitys jätettiin yhtä poikkeusta

lukuun ottamatta vapaaehtoiseksi. Tällä hallituskaudella tuskin merkittäviä korjausliikkeitä saadaan vapaaehtoisuuteen ja vapaaehtoisuus nyt vaan ei yksi riitä kannusteeksi riittävän suurelle joukolle toimijoita, jotta markkinat kasvaisivat niin, että niillä olisi olematonta suurempi merkitys.

Suhtaudun toimivien luonnonarvomarkkinoiden syntymiseen odottaen, että se on hidasta ja monimutkaista. Nykyinen luonnonsuojelulain mukainen vapaaehtoinen kompensatio on niin monimutkainen, että kysyntää luonnonarvojen ostamiselle ei välttämättä synny riittävän nopeasti. Siten ei ehkä tarjontakaan.

Vastaukset koskien vuosikymmenen perspektiiviä

Kymmenen vuoden aikaperspektiivillä lähes kaikki vastanneet katsoivat luonnonarvomarkkinoiden etenevän.

Uskon että seuraavan 10 vuoden markkina on jo hyvin toimiva käytännössä.

Ehkä 10 vuoden aikajänteellä (tapahtuu kehitystä).

Pidemmällä aikavälillä kehitys riippuu kansainvälisen politiikan kehityksestä. Jos kv-politiikka asettaa Suomelle merkittäviä vaatimuksia luonnonarvojen turvaamiseen, alan markkinat saattavat kehittyä.

Pitkällä aikavälillä luonnonarvomarkkinat osa normaalia toimintaa.

Kymmenen vuoden kuluessa luonnonarvomarkkinan vaikutus luonnon monimuotoisuuteen voidaan todentaa.

10 vuoden aikaskaalalla muutos voi jo tapahtua. Markkinatarpeen syntyminen on vahvasti sääntelystä riippuvaista. Nykyisen lainsäädännön tilanteessa luonnonarvojen heikentäminen ja jopa luontotyyppin toiseksi muuttuminen on vapaata ja ilmaista. Siksi luonnon monimuotoisuuden hyvinvoinnin kustannukset tulevat yhteiskunnalle, mutta toiminnasta tulevat voitot yksityiselle sektorille.

10 vuoden tähtäyksellä ekologisen kompensaation tahti voi kiristyä, jos valtio tekee ekologisen kompensaation edistämiseksi toimenpiteitä.

10 vuoden sisällä vapaaehtoinen päästökauppa ja biodiversiteettikompensaatiot ovat toivottavasti vakiintuneita ja kompensaatiot yritysten käyttämistä luonnonvaroista kirjattu lainsäädäntöön. Ts. luonnonvarojen käyttö kunnolla sisällä tavaroiden ja palveluiden hinnassa. Tämän puutehan on perimmäinen syy luontokatoon ja ilmastokriisiin.

10 vuodessa vaikutusymmärryksen pitäisi olla jo täsmällisempää.

10 vuoden kuluessa markkinoilla on mahdollisuus nousta merkittäväksi luonnonarvojen tuottajaksi, niin meillä kuin maailmalla. Talouden epävarmuus saattaa vaikuttaa kuitenkin haitallisesti luontotoimien vauhdittamiseen. Toisaalta rahoitus- ja vakuutussektorin olisi syytä nähdä luonto- ja ilmastotoimet osana kestäväää toimintaa ja ohjata investointien rahoitusta siihen suuntaan.

Pidemmillä tähtäimellä näen täysin välttämättömänä sen, että meillä ja EU:ssa säädetään aiheuttaja maksaa velvoittavaksi ja silloin markkinoilla alkaa tapahtumaan nopeasti.

Odotamme, että luonnonarvomarkkina tms. ekologinen kompensatio muuttuu velvoittavaksi 10 vuoden sisällä, etenkin jos markkina ei lähde kunnolla käyntiin ja toimia ei ala syntymään. 10 vuoden kuluessa luonnonarvomarkkinat olisivat suomessa hyvin toimiva tapa lisätä luonnon monimuotoisuutta ja luonnonarvoja, ja tunnistaa ja yhteisesti hyväksyä nämä toimet. Luonnonarvomarkkinat ovat 10 v kuluttua vauhdittaneet erilaisia, eri kokoisia, eri taseisia luonnonarvoja säilyttäviä hankkeita.

Kymmenen vuoden sisällä luontopääoman tilinpidon (YK:n SEEA EA -standardin ja suosituksen) täysimittainen käyttöönotto Suomessa loisi puolestaan kansallisen vakimuotoisen spatiaalisen tietopohjan luonnonarvoista: ekosysteemeistä, niiden tilasta, ja niiden tuottamista ekosysteemipalveluista. Luonnonarvomarkkinat voitaisiin tällöin kytkeä Dasguptan ajattelun mukaisesti luontopääoman kehitykseen: markkinoilla ostettaisiin ja myytäisiin kansallista luontopääomaa vahvistavia toimia, joiden vaikutus - niin biofysikaalinen kuin euromääräinen - voitaisiin mitata.

5. Luonnonarvomarkkinoiden ja hiilimarkkinoiden yhteydet

Kysymyksen muotoilu

Panelisteilta kysyttiin "(T)ulisiko luonnonarvomarkkinoiden kehittämisessä huomioida yhteys hiilensidontaan ja jos, niin miten?" sekä "(M)itä ongelmia tunnistat luonnonarvomarkkinoiden ja hiilensidontamarkkinoiden kytkemisessä toisiinsa?"

Kysymykseen saatiin 29 vastausta.

Vastaukset

Enemmistö vastanneista oli myönteisellä kannalla. Jaoteltaessa vastaukset myönteisiin (16), kielteisiin (8) ja sekä-että (9), niiden yhteenlaskettu lukumäärä ylittää vastanneiden lukumäärän, koska vastauksissa sekoittuvat yllä olevat kaksi kysymystä.

Myönteiset (16)

Kyllä, ne tulisi tavalla tai toisella yhdistää. Etenkin vanhojen ja varttuneiden metsien suojele talouskäytön ulkopuolelle toimii sekä hiilivarastona/nieluna että ylläpitää luonnon monimuotoisuutta. Nythän tuotetusta hyödystä ei voi saada korvauksen vain yhdeltä sektorilta.

Markkinat tulisi kytkeä sääntelyllä toisiinsa. Sääntelyn logiikan tulisi nousta ekologian peruseriaatteista -- ei markkinoiden peruseriaatteista. On selvää, että luonnonarvomarkkinat ja hiilimarkkinat ajautuvat ristiriitaan tapauskohtaisesti. Esim hiilimarkkinoiden kannalta optimaalista voisi olla nopeakasvuisen puulajikkeen

monokulttuurinen kasvattaminen, määräaikaiset avohakkuut ja korjatun puun upottaminen Suomen soihin. Tämä ei olisi optimaalista luonnonarvomarkkinoiden kannalta. Markkinaohjauksen tulisi perustua riippumattomaan ekologiseen asiantuntemukseen.

Markkinoiden kytkeminen voisi lisätä sekä luonnonarvomarkkinoiden että hiilensidontamarkkinoiden tarjontaa, sillä usean hyödykkeen myyminen toisi maanomistajalle enemmän tuloja ja tekisi ympäristöhyötyjen myymisestä kannattavampaa yhä useammalle metsänomistajalle. Kytkeminen voisi vahvistaa luonto- ja ilmastohyötyjen synergiaa, jos maanomistajat investoisivat toimiin, jotka hyödyttävät sekä luontoa että ilmastoa. Suuri haaste on lisäisyys eli miten välttää 'double dipping', saman hyödyn myyminen kahteen markkinaan.

Luonnonsuojelua ja ilmastonmuutoksen hillintää on tarve tarkastella kokonaisuutena ja myös eri tasot paikallisesta ylöspäin huomioiden tässäkin yhteydessä. Siksi myös markkinoiden mahdollista yhteyttä on tarpeen arvioida kaikista erinäkökulmasta.

Miksi ei kysytä yhteyttä hiilivarastoihin? Suomessa metsien osalta keskustelu pyörii hiilinielussa, vaikka ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta olennaisinta on se, miten paljon hiiltä saadaan pois ilmakehästä ennen kuin tekniset nielut kehittyvät. Hiilen kierrättäminen metsätaloudessa ei siis riitä. Luonnonarvomarkkinoiden ja hiilivarastojen kehittymisen yhteys tulee jollakin lailla ottaa huomioon. Tässä tulee olla mielestäni myös poissulkevia mekanismeja. Esimerkiksi hiilivarastoa kasvattava toimi, joka heikentää luonnon monimuotoisuutta ei saa olla mahdollinen edes. Sen sijaan, jos toimenpide palvelee molempia (Soiden ennallistaminen) niin silloin arvon tulee olla suurempi kuin vain toista edistävä toimenpide.

Näissä on paljon samankaltaisuuksia. Yhteiset markkinapaikat ja mahdollisimman samankaltaiset prosessit edistäisivät kumpaakin markkinaa. Näistä voisi paketoita yhdistelmätuotteita, joissa tarjottaisiin kokonaisratkaisua, joka huomioi sekä luontoarvot sekä hiilensidonnan.

Luonnonarvomarkkinaan tulisi yhdistää luonnon hiilivarastojen säilyttäminen, ei hiilensidontaa. Hiilensidonnan markkinat tuhoutuivat jo keinottelijoiden vuoksi ja siksi, että valtio ei asettanut toiminnalle uskottavia raameja. Luontoarvomarkkinalle on nyt uskottavat raamit ekologisen kompensaation lainsäädännössä, eikä niitä pidä pilata sotkemalla hiilensidontaa samaan. Sen sijaan luonnon hiilivarastojen säilyttäminen, esim. turvekerrosten säilyttäminen ennallistamalla ojitettuja soita, metsän puuaineksen(+maaperän) hiilivaraston säilyttäminen metsän suojelulla ja esim. puuaineksen upottaminen järveen/jokeen lisäämään hiilivarastoa yhdistyvät loistavasti luonnonarvojen säilyttämisen/lisäämisen tapoihin tai ovat oikeammin samaa toimintaa. Hiilivaraston koon ottaminen osaksi Luonnonarvohehtaarin arvoa onnistuisi helposti. Se toisi merkittävän lisäarvon mahdollistamalla esim. vanhan ja suuripuustoisien metsien olemassa olevien luonnonarvojen saamisen osaksi ko. hehtaarilla tuotettuja luonnonarvoja.

Luonnonarvomarkkina ja hiilimarkkina tulee kytkeä toisiinsa. Maanomistajan tulee voida saada markkinahinta sekä luonnonarvoista että hiilen sidonnasta ja varastoinnista. Muu olisi epäloogista ja vaikeasti perusteltavissa. Riskinä näen, että toimimaton markkina jomman kumman osalta, voi johtaa ennalta-arvaamattomiin seurauksiin. On tärkeää, että molemmat markkinat toimivat.

Jollain lailla yhteys pitää huomioida ja täsmentää, jotta luonnonarvojen osuus markkinahinnoissa pysyy oikeasuhtaisena. Huomio ekologisen laadun sijaan biomassaan

Hiilimarkkinat ja luontoarvomarkkinat ovat käsitetasolla lähellä toisiaan. Toisaalta niissä on erojakin, jotka on huomioitava. Joissain yksittäisissä tapauksissa ne voidaan tarkastella yhdessä esim METSO kohteiden yhteydessä. Luonnonarvomarkkinat ovat ekologisesti laajempi käsite.

Metsissä on ainakin luonnollinen luonnonarvo- ja vapaaehtoisten hiilimarkkinoiden (eli vapaaehtoisen päästökaupan) yhtymäkohta. LUKE on jo julkaissut raportin, jossa todetaan hyvin kustannustehokkaaksi maksaa metsänomistajille hiilensidonnasta, erityisesti turvemailla. Vähemmän tunnettua on, että avohakkuut kaikilla maaperätyypeillä nostavat maan pintalämpötilaa siinä määrin, että maaperähiili karkaan tähän asti oletettua nopeammin, eli siirtymällä jatkuvaan kasvatukseen lisätään maaperähiiltä oleellisesti. Samalla suojeltaisiin luontoa tehokkaammin, kun yhdistetään JK erilaisiin muihin toimiin kuten lahoppuhun.

Pitkällä tähtäimellä markkinoiden sulautuminen yhteen vaikuttaisi järkevältä. Tätä voisi pilotoida nopeastikin Metso-ohjelman puitteissa.

Ainakin metsien ja soiden osalta luonto- ja ilmastohyötyjen synergia on monissa tapauksissa ilmiselvä. Lähtökohtaisesti (kuten ekologisessa kompensaatiossa) samaa olisi kuitenkin korvattava samalla eli luontotyyppien heikennystä ei tule voida korvata pelkällä hiilensidonnalla. Sekä luontoarvo- että hiilensidontamarkkinoissa vaikutusten toteutumisen varmistaminen ja pysyvyys ovat keskeisen tärkeitä. Luontoarvojen mittaaminen / arvottaminen ja hinnan vertaaminen hiilensidontaan on haasteellista.

Tulisi huomioida molemmat. Ongelmaksi muodostuu lisäisyys. Takautuvasti ei voida antaa oikeutta huomioida hiilen sidontaa luontoarvojen tuottamisen kohteilta jos syntynyt hiilivarasto olisi syntynyt jo käytön rajoitteiden vuoksi muutenkin, koska silloin lisäisyys ei toteudu. Tulevaisuudessa jos suunnitelmissa etukäteen lasketaan saatu luontohyöty ja hiilihyöty asia on toinen ja silloin voidaan hyväksyä molempien myyminen markkinoilla. Toki ensin on ratkaistava se, että valtio huomioi kaikki metsien kasvusta syntyvät hiilinielut oli kyse mistä tahansa metsien kasvusta. Helppoa olisi tehdä päätös, että yksityisten tuottaman hiilensidonnat poistettaisiin valtion laskennasta jos yksityinen myy hiilen sitomista markkinoilla ja myydyistä yksiköistä pidetään kirjaa. Pysyvyys on asia josta on huolehdittava. Määräaikainen hiilensidonta ei vaikuta hyvältä tavalta sillä jos kasvun sitomasta hiilestä saa korvauksen ja sitten myöhemmin hiili kuitenkin päätyy ilmakehän hakkuiden seurauksena tämä ei ilmaston kannalta ole kovin hyödyllistä

toimintaa. Tässä tilanteessa hiilen myynnistä saatu hyöty pitäisi jonkin osuuden osalta maksaa takaisin joko verona tms.

Jos luonnonarvomarkkinoilla myydään ekosysteemipalveluja vahvistavia toimia, luonnonarvomarkkinat ovat myös hiilensidonnan markkinat, koska hiilensidonta on ekosysteemipalvelu. Olennaista on, että hiilensidonnan lisäksi voidaan ostaa ja myydä muitakin tärkeitä ekosysteemipalveluhyötyjä: tulvasuojelua, maisema-arvoja, veden puhdistusta, terveyshyötyjä, pölytyspalvelujen turvaamista jne. Olennaista olisikin, että ostettavissa ja myytävissä markkinahyödykkeissä näkyisivät niiden vaikutukset niin keskeisimpien 5-10 ekosysteemipalvelun salkkuun kuin ekosysteemipalvelujen perustana olevaan biodiversiteettiin. Tällöin päästäisiin kiinni myös trade-offeihin näiden välillä: jokin toimi voi optimoida yhtä ekosysteemipalvelua (esim. hiilen sidontaa), mutta heikentää muita – ja luonnon monimuotoisuutta ekosysteemissä. Vain näin voidaan saavuttaa kokonaisuuden hallinta.

Pitkällä aikavälillä varmaankin mahdollista ja tarpeellista, EU:n tasolla pohditaan jo. Tärkeää olisi saada nyt ensin ekologinen kompensatio käyntiin

Sekä potentiaalin että haasteen tunnistavat (9)

Ei välttämättä, voisi monimutkaistaa asiaa liikaa. Toisaalta kaksi kärpystä yhdellä iskulla voisi esim. mahdollistaa sen, että yksityinen toimija haluaisi tuplata toimien alan, koska saa samalla sekä hiili- että luontohyötyjä. Tämä lisäisi toimien vaikuttavuutta luonnonarvojen suhteen.

Asiaa kannattaa pohtia, mutta tiedostaa myös haasteet. Hiilensidonnan lisääminen voi vaatia panostuksia metsän kasvuun ja mm. lannoitukseen. Markkinoiden kehittyminen voikin edellyttää, että metsänomistajalla on aito vapaaehtoinen mahdollisuus valita, mitä haluaa tarjota ja mihin panostaa. Kaikkea ei välttämättä voi saavuttaa samalla kuviolla. Toisaalta lisääntynyt kasvu voi mahdollistaa vaikkapa lisäpanostukset säästöpuihin ilman kannattavuuden heikkenemistä. Kokonaan toinen kokonaisuus on hiilimarkkinan kehittyminen. Valitettavasti esim. kaksoislaskennan haasteen takia hiilimarkkinat eivät ole syntyneet toivotusti. On myös hyvä tiedostaa mahdolliset tuhoriskit.

Olisi hyvä, että yhteys olisi olemassa, koska toimijoilla käsitteet menevät helposti sekaisin, mikä on luonto- ja mikä hiilikompensaatiota. Hiilinielujen kautta kuitenkin yhteys on selvä eli siitä lähtökohdasta voitaisiin lähteä kehittämään yhteyttä. En näe täysin ratkaisemattomia ongelmia, skaalautuvuus tulisi tehdä läpinäkyväksi osaksi laskelmaa. Paikallinen luontoarvon lisääminen tai vähentäminen on osa globaalia luontohaittaa siinä missä hiilidioksiditonnikin. Toki maankäyttötietojen saatavuus on haaste, mutta paikkatiedot ovat saatavilla globaalisti satelliittidatana. Riippuu tietysti siitä, kuinka tarkkoja laskelmista halutaan ja miten tarkkoilla arvoilla markkinoilla kauppaa käydään. Paikallisuudessa voi olla eri asteita, maakunta, kansallinen jne., jonkinlaisilla aluetasoilla tulisi arvioida.

On hyvin tunnettua, että vanhoissa ja suuripuisissa metsissä on valmiina merkittävin osa metsäluonnon luonnonarvoista, joten on osin keinotekoisia "tuottaa"

luonnonarvohehtaareja muokkaamalla nuorta puustoa kohti luonnontilaa - kun kyse kuitenkin on lähinnä ajasta, siitä kuinka kauan paikka on ollut ja pysyy suuripuustoisena. Hiilivaraston käyttö lisäarvona ja indikaattorina luonnonarvoista toimisi metsäluonnossa erinomaisesti ja poistaisi osin nykyisen ongelman, joka syntyy suojelehuivityksen vastoin tieteellistä tietoa pykäliin kirjatusta keinotekoisesta pienuudesta.

Luonnonarvomarkkinoiden ja hiilensidonnan välillä on teoreettinen yhteys, joka tunnistettu sekä tutkimuksessa että eräissä politiikkapapereissa. Metsien BD arvot ja hiilensidonta on ainakin yksi potentiaalinen alue, jossa asioilla on yhteys. Tällä hetkellä niiden välinen yhteys on käytännössä heikko. Ensimmäinen ongelma on se, että ei ole ohjauskeinoja, joka pystyisi ottamaan kummatkin aspektit huomioon. On myös ilmeistä, että näiden kahden yhdistäminen on haastavaa. Esimerkiksi kustannustehokas hiilensidonta metsäalueille edellyttää, että maanomistaja valitsee soivat keinot, eikä halvin hiilensidonta aina tarkoittaa, että juuri ne kohteet, joissa on myös BD-arvoja, olisi maanomistajan talouden kannalta optimaalinen ratkaisu. Jos luotaisiin sertifikaatti ja siihen kriteeristö, joka pystyy optimoimaan nämä kaksi aspektia, niin se voisi edistää samanaikaista hiilensidontaa ja BD-arvojen suojeleua. En kuitenkaan usko, että olisi tarkoituksenmukaista pyrkiä näiden kahden aspektin yhdistämiseen aina.

Koska metsäsertifiointi ja muut kehittyneet metsänhoitomallit (jotka saattavat tuottaa luontoarvoja sertifiointistandardeja laajemminkin) ovat auditoinnin piirissä jo määritelmän mukaan muodostaen samalla hiilinielukapasiteettia, lähtökohdaksi voitaisiin ottaa sertifiointin suoja-alueiden määrittäminen kompensoitavina hiilinieluinä. Tämä lisäisi sertifiointin kannattavuutta ja toisi laajempia metsäalueita esim FSC-standardin piiriin. Luontoarvomarkkinat ja hiilinielumarkkinat tukisivat toisiaan. Metsäsertifiointiin liittyy merkittävä yhteinen intressi metsänomistajien, metsäteollisuuden ja yhteiskunnan suhteen. Koska kehitys on menossa samalla kohti suurempia jättöpuuryhmiä ja riistatiheikköjä, muodostuisi näistä entistä merkittävämpiä hiilinielujen osatekijöitä luontoarvojen ohella. Lopulta kysymys ei ole kysymys sinänsä mistään tietystä sertifiointistandardista vaan kehittyneiden metsänhoitomallien myötä toteuttavasta luontoarvojen ja hiilinielujen tuotannosta yhteistuotannon piirissä puun kanssa - mikä olisi tietenkin myös tehokasta.

Luontoarvomarkkinan ja luontopohjaiset hankkeet hiilimarkkinoilla ovat luonnollisesti hyvin lähellä toisiaan. Hiilimarkkinoilla on kuitenkin esiintynyt hyvin vakavia laatuongelmia luontopohjaisissa hankkeissa erityisesti liittyen lisäisyyden puutteeseen ja lyhyeen pysyvyyteen. Luontoarvomarkkinalla olisi ensisijaisen tärkeä välttää näitä ongelmia.

Suomessa kansalliseen laskentaan sisältyy koko LULUCF sektorin hiilensidonta, joten jos tehdään luontotoimia missä hiilensidonta lisääntyy, ne lasketaan Suomen taseeseen joka tapauksessa, eli projekti on kontribuutiota hiilensidonnan osalta. Luonnonarvomarkkinan pitää olla houkutteleva jostain muista syistä. Haaste on, että monimutkaista syntyy ja kukaan ei ymmärrä miten ne toimivat. Toisaalta haasteena voi olla kaksoislaskenta – hiilensidonnan puolella kaikkia Suomen sisällä tapahtuva hiilensidonta lasketaan valtion

taseeseen. Tulevaisuudessa on tulossa mahdollisesti EU kehikko hiilensidonnalle – miten tämä vaikuttaa, jos luonnonarvomarkkina ja hiilimarkkina yhdistetään?

On hyvä, jos luonto- ja ilmastotoimien synergioita voidaan hyödyntää. Se tuo myös kustannustehokkuutta. Toisaalta hiilimarkkinoihin sisältyy vielä paljon ongelmia, ml. mainehaitat, jotka syövät uskottavuutta, ja luontomarkkinat ovat vasta kehittymisvaiheessa. Sen vuoksi perusperiaatteet kannattaa pitää tässä vaiheessa selkeinä ja mahdollisimman yksinkertaisina.

Kielteiset (8)

Markkinat ehdottomasti erillään, muuten kokonaisuuden hallinta vaikeutuu huomattavasti.

Ei missään tapauksessa - tämä olisi suuri virhe. Vaikea edes ymmärtää, miksi näin tehtäisiin - kysehän on ihan eri tavoitteista. Hiilensidontaan on oma markkina ja hyvä niin. Se voi aivan hyvin toimia luonnonarvomarkkinan rinnalla.

Markkinat olisi alkuvaiheessa syytä pitää erillään, sillä myös tavoitteet ovat eri ja ilmastopuolella EU:lla on suurempi rooli (esimerkiksi hiilinielulle voisi tulla EU-tasoista sääntelyä v. 2030 jälkeen). Toisaalta kysymys voi olla siitä saavatko toimijat myydä tuotetut hyödyt useammalle markkinalle. Jos tälle ei esim. mittaukseen tai verifointiin liittyvää estettä, se auttaisi valikoimaan järjestelmää kohteita, joilla on mahdollisimman paljon synergioita.

Mielestäni nämä kannattaisi selkeyden vuoksi pitää erillään. Luonnon kannalta tärkeällä kohteella voikin olla merkittäviä hiilivarantoja, mutta toisinaan voi olla tarpeen toteuttaa monimuotoisuuden kannalta tärkeitä kunnostustoimenpiteitä, jotka vapauttavat osan hiilivarannosta. Hiilen sidonnan yhdistäminen luontoarvoihin voi myös vinouttaa arvojen valintaa luonnon kannalta ei niin tärkeisiin oleellisiin kohteisiin, jos niillä saavutetaan tehokkaampi hiilen sidonta. Luontokohteilla voi myös olla tärkeä ylläpitää avointa elinympäristöä ja hoidolla estää hiilen sidonta. Luontomarkkinat siis luontoarvot edellä.

Käytännössä se on hankalaa, koska lähestymistapa on erilainen: ilmasto on globaali, mutta luonnonarvot paikallisia.

Yhteys ei välttämättä toimi luonnonarvojen turvaamisen kannalta oikeaan suuntaan, koska monet luonnonarvot edellyttävät luonnonhoitotoimia tai ennallistamista, joihin hiilen sidontatavoite on vaikeasti yhdistettävissä tai hiilen sidontayhteys voi heikentää luonnonarvojen säilymistä (perinnebiotopit, pienvedet, lehdot, avoimet rantaniityt, tunturikankaat)

Hiilimarkkinoissa CO2-ekv. yksikkö on huomattavasti tarkkarajaisempi verrattuna luonnonarvokaupan yksiköihin. Erot yksiköissä puoltaa sitä, että niiden kehitystyötä viedään eteenpäin rinnakkaisina prosesseina. Luonnonarvomarkkinat ja hiilimarkkinat ovat käsitteellisesti ja toiminnallisesti lähellä toisiaan. Tietyissä rajallisissa tapauksissa niitä voi tarkastella yhdessä (esim. METSO-hiilirikkaiden kohteiden premium-kompensaatiot). Koska hiilimarkkinat ovat jo kehittyneet suhteellisen pitkälle verrattuna luontoarvokauppaan, niiden edistäminen tässä vaiheessa on luontevaa pitää erillään.

Mikä on valtion rooli markkinoiden luomisessa?

Kysymyksen muotoilu

Kysymykseen johdateltiin näin: Selvityksessä YM 2023:6 (sivu 72) todetaan johtopäätöksissä, että "luontokadon pysäyttämistä ja luonnon vahvistamisesta toivottaisiin innostavaa yhteistä kansallista projektia, jossa julkinen ja yksityinen sektori tekisivät laajemmin yhteistyötä, toimijoille annettaisiin tunnustusta jo tehdystä työstä ja yksityinen sekä julkinen sektori kehittäisivät yhdessä markkinamekanismeja, jotka toisivat tulevaisuudessa uusia liiketoimintamahdollisuuksia – parantaen yritysten ja maamme kilpailukykyä."

Johdattelun pohjalta kysyttiin, mikä on valtion keskeinen rooli markkinamekanismien kehittämisessä.

Pohdinnan tueksi esitettiin markkinoiden toimintaan vähintään liittyvät seuraavat vaiheet:

- 1) Markkinoilla vaihdettavan luonnonarvon tuottaminen (luonnonarvon tuottamisen kriteereiden asettaminen - luonnonarvon tuottamisen varmentamisjärjestelmän luominen - tuotettujen kohteiden rekisteröinnin järjestäminen), luonnonarvon pysyvyyden varmistaminen
- 2) Vaihdannan edellytysten luominen: osapuolten kohtaamisen mahdollistaminen - myytävien luonnonarvojen esilletuonti - välittäminen, sopimuksen tekemisen tukeminen (sopimus pohjien laadinta, sopimus alustan luominen), maksun suorittamisen tukeminen (maksujärjestelmien luominen), vaihdannan kohteen siirtymisen varmentaminen (rekisteröinnin järjestäminen - kaksinkertaisen kaupan estäminen), uudelleen vaihdannan mahdollistaminen, muu sijoitustoiminnan tukeminen
- 3) Loppukäyttäjän ostaman vaihdannan kohteen poistaminen markkinoilta (markkinoilta poisrekisteröinnin järjestäminen)

Edellä esitetyn perusteella panelisteilta kysyttiin:

"Mitkä edellä mainituista kuuluvat nähdäksesi valtion rooliin markkinoiden liikkeelle saattamisessa? Mitkä kuuluvat muiden toimijoiden (yksilöi kenen) rooliin markkinoiden liikkeelle saattamisessa? Mikä vaihe vielä pitäisi huomioida markkinoiden käynnistämässä?"

Kysymykseen saatiin 28 vastausta.'

Vastaukset

Lähes kaikki vastanneet (24) katsoivat valtiolle kuuluvan kriteereiden asettamisen tuotettaville luonnonarvoille ja varmentamisjärjestelmän luomisen, luonnonarvojen rekisteröinnin ja niiden pysyvyyden varmistamisen. Seuraavassa on laajemmat vastaukset.

Valtion rooli, muuten mahdollisimman suuri rooli markkinoille. Valtiolla voi olla rooli liikkeelle saattamisessa, mutta kokonaisuuden täytyy säilyä selkeänä ja reagointikykyisenä. Yhteisen markkinapaikan luominen tärkeää. Tiedottamisessa ja menekinedistämässä valtion ja toimijoiden rooli on yhtäläillä tärkeää.

Valtion tulee vastata kriteeristöä ja varmentamisesta

Tämä on hankala kysymys. Lähtökohtaisesti ajattelen niin, että järjestelmä tulisi hoitaa yksityisellä sektorilla, mutta ilman muuta tukitoimia tarvitaan myös valtiolta. Näitä ovat ainakin kriteeristö ja varmentamisjärjestelmä. Käytännön toimet mm. kaupankäynti tulee olla yksityisten toimijoiden harteilla.

Valtion rooli on vaihdannan sääntelyssä ja reunaehdoissa sekä seurannassa, joita on nyt uuteen luonnonsuojelulakiin ja kompensatioasetukseen luotu, mm. laskentasäännöt ja kompensatiorekisteri.

Säätelyä tarvitaan luonnonarvojen todentamiseen ja pysyvyyden varmistamiseen. Mutten vaarana on laajamittaisen viherpesun yleistyminen. Muut kuuluvat markkinoiden hallittavaksi.

Nykyisen vapaaehtoisen ekologisen kompensatian järjestelmän lisäksi (jossa on määritelty esim. laskentasäännöt ja rekisterinpitäjä)

On välttämätöntä, että valtio (olettaen valtion käyttävän tieteellistä tietoa) asettaa raamit; kriteerit, niiden varmistuksen ja kohteiden pysyvyyden varmistamisen. Tässä ekologisten kompensatioiden luonnonarvohehtaarin käsite, luonnonarvohehtaarien luomisen perusteet ja ELYjen lausuntomenettelyn kautta tapahtuva kohteiden ja luonnonarvohehtaarien määrän rekisteröinti ovat keskeisiä. Tämä pitää ehdottomasti laajentaa muidenkin luonnonarvojen tuottamisen varmennus- ja rekisteröintiprosessiksi. Vain näin saadaan uskottavuus säilymään ja luodaan toimivan markkinan edellytykset. Luonnonarvojen tuottaminen ja vaihdanta sopivat yksityisen sektorin toiminnaksi - kunhan validointi ja pysyvyys ovat lain/asetuksen ja ELYjen lausuntomenettelyn takana. Kaksoislaskennan /kaksoiskaupan estäminen (poisrekisteröinti) toimii kun kohde rekisteröidään ELYn tietokantaan ja Maanmittauslaitoksen rekisteriin (joko rasite tai suojelupäätös, joiden molempien tulisi näkyä myös kartoilla, jotta myös kansalaiset voivat valvoa säilymistä). Ostajan pitää voida tarkistaa ko paikan mahdollinen kuuluminen jo myytyyn kohteeseen ja jos kohteet näkyvät suojelualueena (tai rasite julkisena) kartalla, tämä on yksinkertaisinta. Parasta liiketoiminnan tukemista ja markkinan kehittymistä on pitää järjestelmä selkeänä ja kaikille tasapuolisena ja uskottavan pysyvänä järjestelmänä. Jatkuva poukkoilu hiilimarkkinoiden puolella esti kehittymistä (vaikka suurin este olikin säätelyn puute ja keinottelijoiden pääsy pilaamaan markkina).

(Tämän lisäksi näitä tukemaan) valtio voi luoda sertifikaattin kriteeristöineen sekä rekisterin markkinoiden julkisuuden ja avoimuuden varmistamiseksi. Valtion hallinnollinen rooli tulisi pitää mahdollinen alhaisena.

Valtion tehtäviin kuuluu: luonnonarvon tuottamisen kriteereiden asettaminen, luonnonarvon tuottamisen varmentamisjärjestelmän luominen, tuotettujen kohteiden rekisteröinnin järjestäminen, luonnonarvon pysyvyyden varmistaminen, vaihdannan kohteen siirtymisen varmentaminen (rekisteröinnin järjestäminen - kaksinkertaisenkaupan estäminen), markkinoilta poisrekisteröinnin järjestäminen, korvaavan ja heikennetyn luontoarvon vastaavuuden varmistaminen.

Vaikea asia. Luonnonarvomarkkinan tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden lisääminen ja turvaaminen, mikä on perinteisesti nähty yhteiskunnan (valtion) vastuuna. Toisaalta markkina perustuu kysyntään ja tarjontaan ja markkina toimii parhaiten, kun valtio asettaa sille mahdollisimman vähän rajoja. Sertifiointisysteemit ovat kuitenkin monin eri tavoin osoittaneet hyvin, ettei luontoon liittyviä markkinasääntöjä voi jättää yksin markkinaosapuolten vastuulle. Koska luonnonarvomarkkinan ilmeisenä tavoitteena on siirtää yhteiskunnan perinteisen vastuun kustannuksia yksityiselle sektorille, on valtion tärkeimpänä roolina huolehtia siitä, että markkinan kautta syntyvät luontoarvot ovat pysyviä (pois markkinoilta ja käytöstä) sekä huolehtia sanktioista silloin, kun pysyvä arvo tahallisesti tuhoutuu.

Valtion ensisijainen rooli on varmistaa riittävällä sääntelyllä tuotettavien luontoarvojen laatu. Nykyinen ekologisen kompensaaation sääntely on hyvä alku, mutta sääntely pitäisi ulottaa koskemaan myös muita laveampia väittämiä. Valtio voi myös järjestää luontoarvokäyttöiden (luontoarvohehtaarien) rekisteröinnin ja poistamisen rekisteristä myynnin jälkeen. Tai se voi valtuuttaa ja valvoa yksityisen sektorin toimijoita tällä saralla. Valtion ei tarvitse olla luomassa markkinapaikkoja. Ne syntyvät parhaiten markkinaehtoisesti. Valtiolta tarvitaan kuitenkin ohjeistusta väittämiin, joita ostajat voivat tehdä, jotta heidän luottonsa markkinaan kasvaa.

Yleisesti ottaen markkinoiden järjestäminen ja regulaatio kuuluvat valtiolle. Markkinat ovat ennen kaikkea tehokas tapa tuottaa yhteiskunnan tarvitsemia tuotteita, esim luontoarvoa. Markkinat ovat siis keino - ei päämäärä itsessään. Asian toinen puoli on, että jos markkinoita esim luontoarvoille (tai hiilinieluille) ei ole kyseessä on yksinkertaisesti ns policy failure. Valtion tehtävänä tulisi siis olla markkinan järjestäminen siten että kysytty luontoarvomäärä voidaan tuottaa markkinoille. Valtion intressissä tulisi olla kokonaiskysynnän ja tarjonnan tasapaino ennen kaikkea. Kuteen yleensäkin useimpien tuotteiden tapauksessa, markkinaperiaatteiden tulee olla siinä määrin liberaaleja että tuottaja voi itse päättää markkinoille tulosta ja myös sieltä lähdöstä - on esim kyseenalaista tulisiko tuottaja pakottaa irreversiibileihin tuotantopäätöksiin luontoarvojen suhteen. Vaikka rekisteröinti lienee tarpeen formalisoinnin näkökulmasta, siitä ei saa muodostua esteitä tuottajan intertemporaalisille tuotannon suunnan valitsemispäätöksille.

Valtio voi olla alkuvaiheessa mukana tuuppaamassa luonnonarvokauppamarkkinoiden kehitystä ja luomassa verifiointikehikkoa.

Valtion tulee ennen kaikkea varmistaa riittävällä lainsäädännöllä ja valvonnalla järjestelmän vaikuttavuus ja uskottavuus ja tuotettavien luontoarvojen pysyvyys.

Valtion roolina järjestelmän vaikuttavuuden varmistaminen ja valvonta

Valtion tärkein tehtävä on ennen kaikkea luoda puitteet laadukkaiden markkinoiden syntymiseksi. Mahdollinen kaksoislaskentaa koskeva kysymys tulee voida ratkaista siten, että että kannustin markkinoiden syntymiseen ei heikkene. Luontoarvojen tuottamisen

osalta Metsähallituksella on jo rooli. Jos se tähtää markkinoille, tulee pelisääntöjen olla samat kuin muillakin toimijoilla.

Yleisesti julkisen tahon rooli markkinoilla on mahdollisen velvoitepohjaisuuden (onko suoria linkkejä velvoittavaan lainsäädäntöön?) määrittely, kaupankäynnin kohteen/kohteiden määrittely, mittaamisen, raportoinnin ja todentamistarpeiden määrittely (MRV), toimijoiden akkreditointi (esim. todentajat) sekä rekisteröinti. Muun voivat hoitaa - ja tyyppillisesti hoitavat tehokkaammin – yksityiset yritykset.

Valtion pitää järjestää joko itse tai hankkia se joltakin valvomaltansa toimijalta. Vähintään säännöt pitää olla yhteiskunnan ei yritysten laatimia... rekisterin ylläpitoon ja voi olla valtion tehtävä. Rekisteri ja kirjanpito ovat asioita joissa valtiolla pitää olla roolia.

Ensisijaisesti valtion rooliin kuuluisivat: rekisterin ylläpito (sis. vaihdannan kohteen siirtymisen varmentaminen, uudelleen vaihdannan mahdollistaminen, markkinoilta poisrekisteröinti) sekä yleisen tason säädökset, joiden varaan rekisteröitävien toimien kriteerit voidaan perustaa ja varmentamisjärjestelmä voidaan rakentaa. Kovin yksityiskohtaista sääntelyä tai hallintoa ei kannata rakentaa, jos halutaan helpottaa markkinoiden liikkeelle lähtöä.

Valtion roolina tuupaus, informaatio-ohjaus, pilotointi, verifiointi.

Näen markkinat yksityisten välisinä. Valtiolla pieni rooli. Vaikea kysymys, miten varmistetaan, että laskenta on validia, voiko oppia ottaa hiilimarkkinoista? Näen ongelmalliseksi sen, että tarvittaisiin suuri määrä viranomaistyötä, mikä edellyttää paljon valtion resursseja markkinan pysyväksi tukemiseksi vaihdanta- yms. roolissa. Valtiolla on lainsäätäjän rooli jo olemassa, jota voi käyttää edelleen. Markkinaosaamista tarvitaan lainsäädännön valmisteluun.

Osa vastaajista (2) katsoi, että valtion tulee vastata kaikesta luonnonarvomarkkinoilla:

Valtion rooli: Koska luonnonarvoissa on viime kädessä kyse julkisen intressin turvaamisesta, valtion olisi ainakin alkuvaiheessa oltava vastuussa jokaisesta vaiheesta. Muiden toimijoiden rooli: Lukella ja Sykellä tulisi olla keskeinen rooli järjestelmän asiantuntijatiedon varmistamisessa. Muuta: Vaiheen 1) kohdalla on tärkeä huomata vaara, että markkinoiden luomisessa jämähdetään kriteerien asettamisen ja varmentamisjärjestelmän "objektiivisuuteen". Oleellista on ymmärtää, että koska kyse on luonnonjärjestelmistä, asiat ovat epävarmoja ja muuttuvat jatkuvasti – etenkin ilmaston kuumenemisen todellisuudessa. Näin ollen kriteerit ja varmentaminen on sopimusperusteisesti luotava aina tietyksi määrääjäksi kerrallaan. Tämä tuo riittävän varmuuden markkinatoimijoille.

Valtiolla - lainsäätäjällä - on keskeinen rooli kaikissa yllä mainituissa. Erityinen rooli valtiolla on luonnonarvomarkkinoiden luonto- ja yhteiskuntavaikutusten seurannan järjestämisessä, ja tarvittavien korjausliikkeiden säätämisestä. Markkinatoimijat ovat aloitteellisia ja markkinat toimeenpanevat, mutta markkinoiden oikeuksiin, velvollisuuksiin ja vapauksiin liittyvät rakenteelliset muutokset – lainsäädäntö - on valtiovallan tehtävä.

Osa vastaajista (12) nosti keskeiseksi valtion tehtäväksi markkinan synnyn edistäminen eri tavoin, joko kannustimin tai velvoittein. (Nämä näkemykset liittyvät luontevasti myös seuraavaan kysymykseen.)

Valtion tulisi edesauttaa markkinan syntymistä. Nyt markkinan muodostuminen on jätetty yksityisille toimijoille, ja on epäselvää, onnistutaanko toimiva markkina luomaan. Hintatieto ei nykyisellään ole julkista, mikä vaarantaa markkinamekanismin toiminnan. Tälle korjausliike olisi joko: (1) valtio luo tarjouskilpailun, jossa julkisella rahalla ostetaan luonnonarvoa markkinoita. Esim: valtio sitoutuu ostamaan x luonnonarvohehtaaria (lha) tai käyttämään x MEur budjetin niin että sillä saadaan mahdollisimman paljon luontohyötyä. (2) luodaan kompensatiovelvoite, jossa kaavoittaja tai rakennuttaja (aluksi esim julkiset rakennushankkeet) veloitetaan ostamaan kompensatioyksiköitä. Vaihtoehdoissa (1) tai (2) valtio julkaisee toteutuneet kauppahinnat, jolloin markkinat saavat tietoa toteutuneista yksikkökustannuksista.

Valtion tulee mahdollistaa, mutta aito markkinoiden syntyminen edellyttää markkinatoimijoiden (ostajat ja myyjät) aktiivisuutta. Ostajakunta on laaja yrityksistä yksilöihin. Myyjäpuolella metsänomistajat ja maanviljelijät ovat keskeinen joukko. MTK:n monimuotoisuustiekartassa paljon avauksia teemaan ja sitä kannattaa edistää. Pitää ymmärtää, että luonnonarvomarkkinoilla monenlaisia eri tuotepotentiaaleja. Osassa valtion rooli isompi osassa pienempi. Julkisen sektorin pitää välttää markkinatoimijaksi ajautumista.

Konkreettisenä esimerkkinä valtion roolista voi pitää ravinnekiertotukeen koeponnistettu tarjouskilpailumalli. Luonnonarvokaupan lähtökohtana tulisi kuitenkin olla markkinaehtoisuus. Ei ole tarkoituksenmukaista, että luonnonarvokauppaan esim. luotaisiin mitään uutta julkisen rahoituksen tukimallia.

Jotenkin tässä unohtuu se, että valtio olisi itse myös merkittävä ostaja mm rakennetun ympäristön osalta.

Voisiko valtio itse toimia alkuvaiheessa luontoarvojen hankkijana? tällöin saataisiin syntymään kysyntää prosessin alkuvaiheessa. Kansainväliset kokemukset osoittavat, että tällainen rooli on ollut tärkeä markkinan käynnistymisen kannalta.

Aikaisempien sääntelyyn jne lisäksi niin valtio voi luoda myös tarjontaa

Valtio voisi myös tarjota kohteita ja tarjota kannustimia.

Kuitenkin kaikkein tärkein valtion toimi, on kysynnän luominen asettamalla ekologinen kompensatio pakolliseksi jollekin toiminnalle.

Kysynnän lisääminen säätelyn avulla. Tässä alullepanijana voisi olla valtio, jos/kun vapaaehtoisuus ei ala toimimaan. Tällöin ei kuitenkaan olisi kyse markkinaehtoisesta mekanismista. Tarvitaan pilotti – iso johon mahtuu mukaan oppimaan. Valtion vetovastuu? Mikä vaihe pitäisi huomioida? Luonnonsuojelulaissa on määritetty luonnonarvohehtaarin laskenta - ei keksitä nyt uusia kriteerejä, hyödynnetään olemassa olevia. Ei kopioida hiilimarkkinoilta toimimattomia periaatteita.

Biodiversiteettisäätiö käyntiin ja projektit ELYihin vauhdittamaan toimintaa

Valtion rooli on keskeinen. Valtio voi luoda velvoitteita (pakollinen ekologinen kompensatio), valtio voi luoda ei-rahoituksellisen taloudellisen kannustimen (lupajärjestelmän muuttaminen siten, että ravinnekompensatio voidaan ottaa huomioon luvituksessa) ja valtio voi luoda tulosperusteisten tukiohjelmien kautta kannustiminen.

Valtiolla voi olla merkittävä rooli markkinoiden käynnistämässä velvoittamalla toimijoita hyvittämään haittansa. Ehkä ensimmäinen askel voisi olla vaatia haitoista (suorat sekä epäsuorat) kirjanpito ja sen jälkeen voi laatia mekanismeja joilla joko velvoitetaan hyvittämään haitat tai verotetaan haittoja tms.

Muut kommentit (2)

Valtiolla on myös loogisesti rooli mielekkäiden markkinakohteiden (mutta ei hinnan) osoittamisessa (esimerkiksi lajien ja luontotyyppien uhanalaisuuden arvioinnin kautta).

Valtion tärkein rooli olisi luopua kaksoislaskennasta energia- ja metsäsektorilla. Tämä johtaisi maamme hiilitaseen erittäin nopeaan paranemiseen. Joo, valtio joutuisi sitten etsimään puuttuvat hiilitonnit muualta, minkä voisi saavuttaa ihan vain valtion omilla toimilla Metsähallituksen metsissä sekä hallinnossa. Saavutettaisiin varmasti suuret hiilisäätöt ennätystahdissa - paljon nopeammin kuin jos valtio alkaa subventoida itse yksityisten hiilitaseen parannuksia, eli valtio maksaisi markkinoille itse sen sijaan että antaisi niiden toimia valtion puolesta.

Valtio markkinatoimijana?

Kysymyksen määrittely

Panelisteille esitettiin jatkona edelliseen kysymykseen seuraava kysymys: "Jos tuotettavien luonnonarvojen vaihdantaan olisi toimivat markkinat, missä kohdin valtion toiminta on tarpeen?"

Heille esitettiin esimerkkinä lista markkinatoiminnan vaiheista (ei poissulkeva lista):

Markkinoilla vaihdettavan luonnonarvon tuottaminen - Luonnonarvon tuottamisen varmentaminen - Tuotettujen luonnonarvojen rekisteröinti - Tuotettavien luonnonarvojen pysyvyyden varmistaminen - Myytävien luonnonarvojen esilletuonti - Luonnonarvojen välittäminen - Sopimuksen tekeminen - Maksujen välittäminen - Luonnonarvon omistuksen siirtymisen varmentaminen - Luonnonarvon rekisteröinti pois markkinoilta - Muu vaihe

Kysymystä tarkennettiin seuraavasti:

"Mitä hyötyä / haittaa olisi, jos valtio toimisi

- luonnonarvojen tuottajana
- tuotettujen luonnonarvojen ostajana
- välittäjänä) muussa aktiivisessa roolissa (missä)?"

Kysymykseen vastasi 25 panelistia. Koska kysymykseen sisältyi valtio eri rooleissa, vastauksia saattoi olla useita samalta vastaajalta.

Vastaukset koskien valtion roolia luonnonarvojen tuottajana

Valtion roolia luonnonarvojen tuottajana (markkinoilla) piti mahdollisena 10 vastaajaa. Lähes yhtä moni (9) kuitenkin vastusti ajatusta valtiosta tuottajan roolissa markkinatoimijana.

Lähtökohtaisesti valtio voi toimia oman omaisuutensa osalta luonnonarvojen tuottajana...

Valtio voisi hyvin tuottaa ... luonnonarvoja. ..Pohjoisessa puolestaan, jossa suurin osa valtion maaomaisuudesta sijaitsee, valtio voisi myydä luonnonarvoja yrityksille. Välittäminen puolestaan kuuluu markkinoille.

Metsähallituksella on potentiaalia tuottaa luonnonarvoja.

Hyöty (jos valtio tuottaa luonnonarvoja): markkinat syntyisivät helposti, ainakin tarjonta.

Hyöty (jos valtio tuottaa luonnonarvoja): valtio merkittävä maanomistaja, jolla on isona markkinatoimijana vaikutusvaltaa.

Toisaalta valtion maiden on syytä olla mukana, koska valtio on iso maanomistaja ja varmasti elintärkeä tarjonnan tuottaja ainakin alkuvaiheessa.

Valtio isona maanomistajana - ja tunnetusti myös arvokkaiden alueiden omistajana – voi toimia roolissa (luonnonarvojen tuottajana), kunhan samalla huolehditaan reilun kilpailun edellytyksistä.

Valtion voi tietysti toimia myös luonnonarvojen tuottajana. Olisi uskottavuuden ja legitimitetin kannalta erittäin perusteltua, että valtio omin toimin myös pyrki kohti solmimiensa sopimusten tavoitteiden täyttämistä. Tämä toimisi helposti omistajaohjauspolitiikan kautta valtion alueilla. Kuitenkin markkinan näkökulmasta valtion tuottamat luonnonarvot tulee pitää erillään yksityissektorin markkinasta, sillä valtio valtavan isona toimijana tukkisi markkinan välittömästi. Eikä olisi lankaan oikeudenmukaista, että valtio täyttää sopimusvelvoitteensa maksattamalla omat toimensa kokonaan yksityissektorilla. Valtion luonnonarvojen tuottaminen tulee siis pitää erillisenä, luonnonarvohehtaarien markkinan ulkopuolisena toimintana, mutta sitä pitäisi ehdottomasti tehdä nykyistä enemmän.

Tällä tuettaisiin kv ja EU-tavoitteiden saavuttamista ja yhteiskunnallisten hyötyjen realisoitumista.

Valtio voi olla omien tehtäviensä näkökulmasta tuottaja.

Valtion pitää tuottaa luonnonarvoja, mutta ei markkinoille, eikä yksityisten ostettavaksi

Ei kai valtio tuota luonnonarvoja luonnonarvokauppaan, vaan säilyttää niitä omalta osaltaan. Niillä ei varmaankaan käydä kauppaa?

Haitta (jos valtio tuottaa luonnonarvoja): intressikonflikti, kun valtio määrittää markkinasäännöt itselleen.

Haitta (jos valtio tuottaa luonnonarvoja): valtio olisi kompensatoroolissa, yksityisen toimijat haittojen tuottajan roolissa.

Taloustiede kertoo, miksi valtio yleensäkin lopulta epäonnistuu tuottajana.

Haittaisi minusta markkinan kehittymistä. Kysyntä ja tarjonta määrittävät kuitenkin hintaa ja valtiolla olisi liian suuri mahdollisuus vaikuttaa markkinaan.

Valtion mukanaolo luonnonarvojen tuottajana voi vääristää markkinoita ja luoda ylitarjontaa joistakin luontoarvoista.

Lisäisyyden varmistaminen voi olla haaste, kun valtiolla on velvoitteita huolehtia yhteisestä ympäristöstämme. Kenties YSA alueilla yksityisen suostumuksella, joilla ei valtiolla ole velvoitetta ennallistaa, eikä yksityinen ennallistaisi omilla varoillaan.

Täysin vapaaehtoisessa järjestelmässä ongelmana on (käytännössä aina) kysynnän puute. (Valtion toimiminen luonnonarvojen tuottajana) ei auta tähän, toki valtiolla on metsähallituksen ym kautta paljon potentiaalia luontohyödyn tuottamiseen, mutta siihen ei tarvita markkinoita.

Vastaukset koskien valtion roolia tuotettujen luonnonarvojen ostajana

Suuri osa vastaajista (13) piti mahdollisena, että valtio toimii markkinoilla luonnonarvojen ostajana. Heistä muutamat totesivat, että valtio ostaisi ns. 'itseltään' tai muuten kompensoisi vain omia hankkeitaan. Osa (5) oli selkeästi eri mieltä tai ei sekoittaisi valtiota myöskään ostajana yksityisiin markkinoihin.

Lähtökohtaisesti valtio voi toimia tarvittaessa tuotettujen luonnonarvojen ostajana.

Valtio voisi hyvin ostaa luonnonarvoja. Esimerkiksi Turun tunnin junan luontoarvot tulisi kompensoida valtion toimesta, ja silloin luontoarvoja tulisi ostaa yksityisiltä maanomistajilta.

Valtiolla ei ole resursseja ostaa. Ostaminen on kuluttajien tehtävä ja luontoarvojen sisältyminen markkinahintoihin samalla ohjaa kuluttajien kulutus päätöksiä kestävämpään suuntaan (lopullinen tavoite!).

Valtion infrahankkeissa toimisi myös hyvitysten ostajana, tätä voisi pilotoida lähivuosien hankkeissa.

Valtion hankkeiden osalta tulisi olla velvollisuus ostaa luontoarvoja siltä osin kuin haittaa ei voida ehkäistä

Hyöty (jos valtio toimii luonnonarvojen ostajana): luonnonarvot säilyisivät.

Hyöty (jos valtio toimii luonnonarvojen ostajana): valtiolla on resursseja turvata merkittävät luontoarvot.

Tähän kuitenkin vähän peukkuja ylöspäin, koska valtion tulee kantaa vastuuta siinä missä yksityisenkin sektorin.

En näe valtion mukana olostakaan haittaa. Vapaaehtoisen markkinan tilanteessa valtio voi toki luoda häiriötä markkinalle, jos se lähtee suurella volyyymillä liikenteeseen. Valtion on tietysti kompensoitava pakolliseksi määrätyissä tilanteissa.

Voisi olla keskeinen tekijä markkinoiden käynnistämiseksi. Valtio loisi kriittistä kysyntää alkuvaiheessa, kun markkinatoimijat vielä tunnustelevat tilannetta.

Jossain määrin valtio voisi toimia ostajana luontoarvoille, sillä tämä voisi olla kustannustehokkaampi tapa saavuttaa valtion luontotavoitteita kuin nykyisen mallit.

Kuulostaa resurssien tuhlaamiselta, kun valtio on itse ehkä kaikkein tehokkain ennallistaja Suomessa.

Ei haittaa, kunhan pystyy myös tuottamaan ja ylläpitämään, säilyttämään luontoarvoja

Valtio voi toimia myös (luonnonarvojen ostajan) roolissa, jos niin poliittisesti päätetään ja siihen rahaa varataan. Siinäkin voitaisiin kuitenkin mahdollistaa myös rinnalla yksityisten toimijoiden osallistuminen.

Ostajana valtiolla voi luoda kysyntää, nostaa oikeuksien hintaa ja tuoda aktiiviteettia markkinoille.

Valtio voisi "ostaa" luonnonarvoja itseltään, eli kun valtio heikentää luontoa yhtäällä, sen tulisi parantaa luontoa toisaalla vähintään saman verran. Tässäkin luonnonarvohehtaarin käsite ja kriteeristö toimivat mainiosti. Tätä ei kuitenkaan pidä sotkea yksityiseen markkinaan, vaan toimia em. tavalla omassa kontekstissaan, siinä jonka valtio on jo itse itselleen luonut, mutta ei sitä vielä toteuta.

Valtio on sitoutunut mm. luontokadon pysäyttämiseen ja on valtiovallan legitimitettiin kannalta erittäin vakavaa, että valtio ei edes yritä toimia siten kuin on luvannut! Tärkeä osa uskottavuuden ylläpitoa olisi em. menettely, jossa valtio korvaa kaikki aiheuttamansa (myös valtionyhtiöiden yms. valtiojohtoisten tahojen tuottamat) luontohaitat lisäksi ja täysimääräisesti omilla alueillaan.

Haitta (jos valtio toimii luonnonarvojen ostajana): signaali, että luonnonarvojen vähentäminen on ilmaista, mutta säilyttämisestä valtion pitää maksaa - vastoin esim. hiilimarkkinan periaatteita

Vastaukset koskien valtion roolia välittäjänä

Suuri osa vastaajista (9) ei kannata valtion roolia välittäjänä. Vähemmistö (4) kannattaa, ja muutama (2) pitää mahdollisena, mutta näkee myös muita vaihtoehtoja.

Luontevaa, että valtio on luontoarvomarkkinoiden meklari.

Valtio toimii nykyisinkin välittäjänä luonnonsuojelulain mukaisessa kompensaatiossa

Välittäjänä toimiminen on ok, mutta siihenkin varmaan löytyy konsultteja eikä valtion tarvitse hoitaa tätä tehtävää omista varoistaan.

Luo uskottavuutta. Mahdollinen haitta: jäykkä järjestelmä todennäköisesti. Mahdollinen hyöty: kokonaiskuvan näkeminen, voisi esim pitää yllä tietopankkia mitä alueita tai lajeja tarvittaisiin lisää ym. Toisaalta tässä markkinatoimija voisi olla myös oikein toimiva.

Välittäjänä valtio loisi kauppapaikan, jossa toimijat kohtaavat ja vähentää kaupan liittyviä riskejä ja transaktiokustannuksia. Valtion pitäisi tehdä hinnat julkiseksi.

Jos ei löydy markkinaehtoista välittäjää, niin (valtio) hoitaisi välittämisen.

Välittäminen (puolestaan) kuuluu markkinoille.

Välittäjätoimintaa syntyy todennäköisesti markkinoille liiketoimintana, valtion ei tarpeen osallistua välittäjänä markkinoille.

Vaikea ymmärtää, miksi valtiota tarvittaisiin välittäjänä luontoarvojen osalta sen enempää kuin osakkeiden tai kahvipakkausten osalta.

En kannata sitä, että valtio toimisi välittäjänä, vään se tulisi mielestäni jättää yksityisille toimijoille.

Valtion resursseja menee markkinan ylläpitoon, jonka pitäisi olla toimijoiden välistä.

Ei roolia valtiolle. Järjestelmän tulee olla kannattava ja mahdollistaa markkinanlähtöisten tuotteet ja innovaatiot.

Valtiota ei tarvita välittäjänä. Pahimmillaan välittämisestä syntyisi pullonkaula, joka estäisi vaihdantaa.

Markkinahäiriöt tulee välttää. Tähän löytynee jo nyt lähes valmiita ratkaisuja yksityisen ja ei-valtiollisen sektorin puolelta.

Tilanteessa, jossa valtion alijäämä on 10 mrd luokassa, on varmaan paikallaan miettiä, kuinka paljon kannattaa haalia lisää tehtäviä. Siten varsinkin kohtaa c on vaikea perustella valtion hoidettavana.

Vastaukset koskien valtiota muussa aktiivisessa roolissa

Ehkä kansainvälisen markkinamekanismin luojana ja tukijana, yhdenvertaisen toimintaympäristön luojana EU-kontekstissa

Seuranta- ja mittauskehikon kehittäminen. Parhaiden toimintamallien (best practices) tunnistus ja levittäminen.

Valtiolla voi olla rooli markkinoiden käynnistämisvaiheessa, esimerkiksi tuuppauksen avulla. Lisäksi valtio voi edistää uskottavan todentamisjärjestelmän muodostumista.

Valtio voisi tukea markkinoiden käynnistymistä toimimalla alkuvaiheen sijoittajana. Investoimalla luonnonarvomarkkinoille valtio voisi esim. auttaa kokoamaan kompensatiomarkkinoilla tarvittavaa hyvitysaluepankkia - ja saisi rahansa takaisin sitä mukaa kun hankitut kompensatiot myydään.

Kokeiluluonteisesti julkisella rahalla voitaisiin tällaisia toimenpiteitä kuitenkin toteuttaa. Valtio voi myös olla rahoittaja (tulospohjaiset tukiohjelmat).

Vastaukset, joissa suhtauduttiin kielteisesti valtion toimimiseen markkinoilla

Useat vastaajat näkevät valtion rooliksi suhteessa luonnonarvomarkkinoihin sääntelyn luojan ja ylläpitäjän, mutta myös valvojan esimerkiksi ongelmatilanteissa. Luonnonarvojen rekisteröinti ja markkinoilta poistaminen nähtiin myös mahdollisina. Näin ollen valtion rooli varsinaisena markkinatoimijana nähtiin rajallisena.

Valvojana - jonkun tulee valvoa, että toiminta ei käänny viherpesuksi

Nähdäkseni valtion on luotava puitteet markkinalle riittävällä sääntelyllä, mutta muutoin osallistuminen markkinaan on ongelmallista.

Asettaa raamit toiminnalle. Täytyy olla uskottavuuden vuoksi säädeltyä toimintaa, jotta markkinoiden luottamus säilyy.

En antaisi valtiolle roolia mihinkään muuhun kuin markkinoilta poistumisen varmistajana (mikä tarkoittaisi usein varmaankin alueen virallista suojelua).

Valtiovallalla on lainsäätäjänä tärkeä rooli markkinoiden toimivuuden, vaikuttavuuden ja oikeudenmukaisuuden seuraajana ja ongelmiin reagoijana. Markkinoiden puitteita ja rakenteita on mahdollista lainsäädännöllä muuttaa. Ennalta olisi varauduttava ja luotava yhteisesti hyväksytyt kriteerit sen määrittelyyn, milloin markkinat eivät toimi, milloin vaikuttavuus ei ole tarkoituksenmukaista ja milloin vaikutusten kohdentumisessa on oikeudenmukaisuuden näkökulmasta ongelmia.

Valtion rooli tulee nähdä rajallisena. tarkoituksena ei ole tiukentaa ympäristövaatimuksia sen vuoksi, että saataisiin syntymään luonnonarvomarkkinoita, vaan markkinat voivat olla mahdollisuus toimijoille vastata olemassa oleviin ympäristövaatimuksiin.

Sääntöjen luojana ja velvoittajana valtiolla on roolia.

Valtion roolin tulisi olla matala, siis sellainen, että viranomaisten tai valtion taloudellisesti ylläpitäminen entiteettien työpanos olisi mahdollisimman pieni. Valtio luo säännöt ja valvoo, mutta markkinointi, maksujen tai luonnonarvojen välittäminen ei tulisi kuulua valtion tehtäviin

Valtiolla on tässä monta eri näkökulmaa ja voi olla eri rooleja: esim. luonnonvaroista (metsät, vedet, maa-ainekset), luonnonsuojelusta vastaava, kiinteistöjen omistaja, infran haltija ja kehittäjä, hallintoviranomainen jne.

Koska luonnonarvot ovat viime kädessä julkisen intressin asia, valtiolla on vääjäämättömästi keskeinen rooli myös markkinoiden luomisessa ja ylläpidossa.

Valtio saa vapaaehtoiset luonnonarvo- ja hiilimarkkinat toiminaan tehokkaasti luopumalla hiilen kaksoislaskennasta ainakin LULUCF-sektorilla.

Valtion rooli voisi olla luonnonarvon tuottamisen varmentaminen, tuotettujen luonnonarvojen rekisteröinti, sekä luonnonarvon rekisteröinti pois markkinoilta

Rekisterin ylläpitäminen, oikean tiedon jakaminen, kokonaiskuvan jakaminen

Kysynnän luomisessa määräämällä tietyissä tilanteissa ekologisen kompensaation pakolliseksi.

Valtio voisi luoda kysyntää tekemällä kompensaation velvoittavaksi, näin järjestelmä olisi yhdenmukainen "no net loss" tavoitteen kanssa. Aluksi voisi edetä velvoittamalla kompensaatio esimerkiksi valtion isoille infrahankkeille ja julkista tukea saaville hankkeille.

Valtio välttämätön: Luonnonarvojen tuottamisen varmentaminen (eli montako luonnonarvohehtaaria on tuotettu), rekisteröinti, pysyvyyden varmistaminen (suojelupäätös), luonnonarvon poisrekisteröinti markkinoilta (rekisteri, josta suojelupäätös/rasite siirtää kohteen pois markkinasta).

Jos valtio toimii markkinatoimijana, vie se edellytykset yksityiseltä sektorilta. Valtion rooli on selkeä, kun puhutaan lunastuksista ja lakien mukaisista monimuotoisuuden turvaamisista ja sitä ei kannata sekoittaa.

Suhtaudun kriittisesti valtion aktiiviseen rooliin. Metsähallitus valtion maiden hallinnoijana voisi kuitenkin osallistua markkinoiden toimintaan, mutta samalla tavalla ja samoilla pelisäännöillä kuin yksityiset toimijat. Kysymys siitä, häiritseekö Metsähallituksen mahdolliset toimet yksityisiä markkinoita, vaatii erityistä huomiota.

Ekologisen kompensaation laajentaminen?

Kysymyksen muotoilu

Panelisteille esitettiin seuraava taustoitus: Edellä mainitussa selvityksessä YM 2023:6 (sivu 62) todettiin seuraavasti: "Yksi mahdollisuus" (luontotoimien markkinamekanismille) "edetä on selvittää, voitaisiinko mekanismi rakentaa ekologisten kompensaatioiden ympärille. Tällöin luonnollisesti tarvittaisiin ensin laajoja kansallisia kokemuksia kompensaatioista pelisääntöjen luomiseksi ja vaikutusten todentamiseksi."

Lausumalla viitataan kesäkuun alussa 2023 voimaan tulleen luonnonsuojelulain (9/2023) 11 luvussa säädettyyn vapaaehtoiseen ekologiseen kompensaatioon. Sen säännöksiä noudattaen on mahdollista hyvittää luonnonarvoille aiheutuva haitta toteuttamalla luonnonarvoja lisääviä toimenpiteitä toisaalla.

Lainsäädäntö lähtee siitä, että ensin maanomistaja tai -haltija tuottaa luonnonarvot (joko hyvittävin toimenpitein tai suojeluhyvityksellä) ja sen jälkeen niitä tarvitseva (esimerkiksi toiminnanharjoittaja) ostaa tuotettavat ja viranomaisvarmennetut luonnonarvot käyttääkseen ne toiminnastaan aiheutuvien heikennysten hyvittämiseksi.

Tämän pohjalta panelisteilta kysyttiin:

”Miten näet tämän ehdotuksen? Tulisiko tätä lainsäädäntöä muuttaa tai täydentää luonnonarvomarkkinoiden syntyminen tukemiseksi vai miettiä jokin aivan muu lähestymistapa?”

Kysymykseen saatiin 24 vastausta.

Vastaukset

Lähes kaikissa vastauksissa lähdettiin siitä, että luonnonarvomarkkinoita koskeva sääntely olisi aiheellista rakentaa vapaaehtoista ekologista kompensatiota koskevien säännösten perustalle. Osa vastaajista yksilöi säännöksissä tunnistamia muutostarpeita.

Minusta tätä nykyistä on hyvä kokeilla vapaaehtoisena pilottihankkeena.

Nähdäkseni tämä on suoraviivaisin tapa edetä.

Luonnonarvomarkkina tulee ehdottomasti pitää yhdessä ja saman säätelymallin alla kuin ekologiset kompensatiot. Ero näissä on lähinnä se, että erilaisissa luontohyvityksissä ei tarvitse olla tarkkaan määriteltyä kohdetta, jolla aiheutetaan haittaa.

Luontoarvomarkkinan tulee nimenomaan laajentaa ekologisen kompensatiion hyvää kehikkoa siten, että yhä useammat yritykset voivat helposti osallistua markkinassa luonnonarvojen parantamiseen ja säilyttämiseen.

Ekologisen kompensatiion luonnonarvohehtaarin käsite ja sen mittaamistapa sopivat erinomaisesti mittaamaan myös tuotettujen positiivisten luontokädenjälkien tms kokoa. Tuotettujen luonnonarvohehtaarien kriteeristön noudattaminen ja la-hehtaarien rekisteröinti ja kaksoismyynnin estäminen onnistuu helposti ELYjen ensimmäisen vaiheen lausuntoprosessin ja suojelupäätösten rekisteröinnin kautta. Eli sama menettely ja samat periaatteet ja niiden varmennus on hyvä ja toimiva systeemi sekä ekologisille kompensatioille että muunmuotoisten luonnonarvojen tuottamiselle. Uskottavuus, luotettavuus, läpinäkyvyys - vain niin syntyy toimiva markkina.

Kompensatiion yhteydessä on luotu rekisterit ja laskenta eli ns luonnonarvohehtaarin käsite. Tulevan sääntelyn tulisi mieleeni rakentua tämän työn päälle. Järjestelmää voisi lähteä laventamaan valtion rahaston (ostaja) tai kompensatiovelvoitteen avulla kuten aiemmin mainittu. Vaihtoehtona valtio voisi myös toteuttaa "luontohaittamaksun", myös pohjautuen samaan laskentaan. Kompensoivat yritykset vapautuisivat tämän maksusta, joten se olisi yhdistettävissä markkinoihin muodostaen sille eräänlaisen "hintakaton". Maksu toimisi alkuvaiheessa markkinan käyntiin saamiseksi.

Nykyinen sääntely vapaaehtoiselle ekologiselle kompensatiolle toimii pohjana luonnonarvomarkkinan syntyemiselle ja asettaa toiminnalle reunaehdot. Suurin ongelma

on, että vapaaehtoisuus ei todennäköisesti luo riittävää kysyntäpohjaa toimivan markkinan syntymiseksi.

Lisäksi haasteena on, että hyvitysten hinnat eivät kompensatiorekisterissä ole julkista tietoa, mikä heikentää kompensatioiden ohjausvaikutusta. Lisäksi laki sallii käytännössä vain ennallistamishyvityksen, ei suojeluhyvitystä ns. averted loss -periaatteella eli laskenta ei tunnista hyvitystä, joka syntyy siitä, että suojelemalla jokin arvokas kohde estetään kohteen luontoarvojen menettäminen. Koska tätä ei tunnisteta laskennassa, suojeluhyvityksestä syntyy arvokkailla kohteilla niin pieni lisäinen hyvityksen määrä, ettei sitä käytännössä kannata tehdä. Tämä pienentää tarjontaa ja estää arvokkaiden, mutta heikennyksen uhan alla olevien kohteiden turvaamisen kompensaaion avulla.

Luonnonsuojelulain mukaisen ekologisen kompensaaion hyödyntäminen laskennassa tulisi hyödyntää.

Lähtökohta on oikein hyvä, ja sitä on varmasti ajanoloon kehitettävä kun toimijoiden luottamus järjestelyyn vahvistuu ja globaalimuutos vahvistaa toiminnan välttämättömyyden.

Uusi luonnonsuojelulaki, joka säätelee ekologista kompensatiota, on merkittävä askel eteenpäin.

LS-laissa ja sen asetuksessa on luotu varsin hyvät ja tiukat säännöt ekologisten kompensatioiden toteutukselle. (Ehkä jopa liian tiukat vapaaehtoisuus huomioiden). Näitä kriteereitä on syytä hyödyntää myös markkinoiden toiminnan kehittämisessä, jotta toimien vaikutusten arviointi olisi mahdollisimman yhteismitallista ja läpinäkyvää.

Viittaus vapaaehtoiseen kompensatioon osana velvoittavaa luonnonsuojelulakia on herättänyt ihmetystä. Siihen liittyy paljon kysymyksiä, jotka kaipaavat vastauksia ja esimerkkejä toimivista käytännöistä. Siten olisi luontevaa, että luonnonarvokaupan kehitys liittyisi myös tuohon lain kirjaukseen ja veisi sitä kohti toimivaa käytäntöä.

Vapaaehtoinen ekologinen kompensatio on hyvä alku. Tarvitaan kuitenkin kokemuksia, ja vauhditusta, jotta tiedämme, miten se toimii. Tärkeää olisi nyt positiivisesti suhtautua kaikenmoisiin luonnonarvoja vahvistaviin tekoihin, ja siinä asetuksessa määritetty arviointimenetelmä on myös hyvä alku. Olisi siis hyvä hyödyntää mahdollisimman paljon.

Hienoa että ekologinen kompensatio on viety taitavasti luonnonsuojelulainsäädäntöön. Nyt tarvitaan vauhdittavia projekteja ja organisaatiota. ELYt fokukseseen.

Selkeyteen tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Ei useita eri malleja.

Ekologinen kompensatio on eräs potentiaalinen luontoarvomarkkina. Metsäsertifiointi ja kehittyneet metsänhoitomallit ovat puolestaan jo olemassa olevia ja toimivia luontoarvomarkkinoita.

Seuraavissa kommentteissa on yksilöity muutostarpeita voimassa oleviin säännöksiin.

Nykyinen lainsäädäntö keskittyy kuitenkin vain suoran haitan kompensointiin, mikä on nykymaailmassa rajoitettavaa. On tärkeää, ettei luontoarvomarkkinaa rajata vain kompensointiväittämään, vaan myös laveammat luontoarvojen suojelun tai ennallistamisen väittämät mahdollistetaan säännellyn markkinan puitteissa. Tämä ei ainoastaan edistäisi luontokadon torjuntaa tehokkaammin, se myös pienentäisi valtion rahoitustarvetta luontokadon estotoimiin.

Toimivan markkinan syntymiseksi tulisi olla mahdollisuus kompensoida jälkikäteen (esim. sitoutuminen ja seurantamekanismi sanktioineen), koska luonnonarvotarjontaa ei synny, kun toimijat jättävät väliin kompensoinnin, kun se ei mahdu aikatauluihin eli kysyntää jää syntymättä.

Kun luonnonarvoilla on rahallinen arvo, voisi myös olla rahana maksettavaa kompensointia (rahaa sitten voisi saada esim. ennallistamiseen tietyin edellytyksin) markkinoille. Tähän jonkinlainen mekanismi varovaisuusperiaatteen mukaan eli arvo $x \cdot x$ % suurempi maksettuna rahassa kuin suoraan luonnonarvoja ostettaessa. Esim. siirtymäkausi siihen, kunnes markkinat alkavat toimia vain luonnonarvoilla.

Varmaankin jälkikäteen tehtävää kompensointia voisi kokeilla, mutta silloin kertoimien tulisi olla suurempia.

Kompensointi tulisi voida tehdä myös muualla kuin vastaavalla luontotyyppillä tms. jolla heikennys aiheutuu. Toki pääsääntöisesti tulisi hakea samaa, mutta jos tällaista ei ole niin silloin kompensointi ei ole mahdollista. Kompensoinnin tulisi myös olla pakollista eikä vapaaehtoista.

Kompensointi koskee vain aiheutetun haitan hyvittämistä, luonnonarvokauppaan voivat osallistua muutkin.

Koska Suomi on sekä ilmastopolitiikan että biodiversiteettipolitiikan sitoumuksissaan toistaiseksi velkapuolella suhteessa tekemiinsä kansainvälisiin sitoumuksiin, olisi kompensointimekanismia korjattava nettoperusteisesta kompensoinnista lisäävään kompensointiin. Näin ollen toiminnanharjoittajan aiheuttamat heikennykset olisi kompensoitava luonnonarvoilla, jotka ylittävät aiheutettujen heikennysten arvon.

Tulisi muuttaa ja täydentää. Suojeluhyvityksen osalta nykyinen laki ja asetus säännöt ovat poissulkevia siihen määrään saakka, että on epätodennäköistä, että suojeluhyvitystä voidaan järkevästi hyödyntää. Tämä johtaa huomattaviin ongelmiin suojeluhyvityksen osalta ja lakia tulisi niiltä osin muuttaa. Asiasta on hyvä kirjoitus BOOST konsortion julkaisemana täällä: <https://aluejaymparisto.journal.fi/article/view/141917>. Täydentää lakia voisi siten, että haitat velvoitettaisiin hyvitettyväksi. Toki voi olla, että tarvitaan erillinen luontolaki, jossa velvoittavuudesta säädetään ja aiheuttaja maksaa periaatetta tuodaan mukaan niin, että kaikissa relevanteissa sektorilaeissa luontohaittojen hyvitystä pitäisi käsitellä ja velvoittaa. Rakennuslaissa juuri velvoitetun kaltainen hiilijalanjäljen selvitys voisi olla ensimmäinen askel, eli velvoitetaan organisaatiot tuntemaan oma luontojalanjälkensä. Sen jälkeen näiden hyvittämisen velvoittavuus voisi olla mahdollista toteuttaa.

Ekologiseen kompensatioon velvoittaminen olisi myös keino käynnistää luonnonarvojen tarjonta.

Yksinkertaisinta olisi edetä niin, että lakia kehitettäisiin tekemällä ekologisesta kompensatiosta velvoittavaa, kuten se on jo joissakin maissa. Tämä pakottaisi markkinan käynnistymään.

Suhtaudun myötämielisesti tähän ehdotukseen. Olen asiaa faktisesti käsitellyt aikaisemmissa vastauksissa. On kuitenkin odotettavissa, että yhteiskunta hyväksyy tämän mekanismin oikeudellisen velvoittavuuden merkittävän kehittämisen vasta vuosien päästä.

Vapaaehtoiset toimet ovat hyviä, jos niihin olisi yrityksillä kannustimia. Vielä parempi, jos haitan korvaaminen jollain tavalla olisi säädetty pakolliseksi. Mutta silloin kompensatian laatu ja määrä on tarkoin määriteltävä, mikä on vaativaa. Ja ihan kaikkea luontoa ei tietenkään voi kompensoida – on uniikkeja paikkoja ja lajeja.

Ekologisesta kompensatiosta tulisi tehdä velvoittavaa.

Ekologisen kompensatian muuttaminen velvoittavaksi - siis kompensatiovelvoitteen säätäminen - olisi välttämätöntä työssä luontokadon pysäyttämiseksi. Se itsessään loisi merkittävän luontohaittojen hinnoittelumekanismi, joka samalla toteutuisi markkinapohjaisesti - siis loisi luonnonarvomarkkinan hyvitysten vaihdannan ympärille.

Kompensaatioiden osto ja myynti on vain yksi osa mahdollisia luonnonarvomarkkinoita, joka ei ota huomioon esim. ekosysteemipalveluhyötyjen (hiilen sidonta, pölytys, terveyshyödyt...) ostoa ja myyntiä. Käytännössä kompensatiovelvoitteella voitaisiin hinnoitella markkinapohjaisesti ainakin yksi viidestä IPBES:n määritelmän mukaisesta ihmisen aiheuttamasta paineesta luontoa kohtaan, eli maankäytön muutokset. Säädösteknisesti se voitaisiin varmaankin toteuttaa kahdella päämetodilla:

1. Luontoon vaikuttavien lupien (rakennuslupa kun kyseessä uusi rakentaminen, ympäristölupa, vesitalouslupa, maa-ainesten ottamislupa, kaivoslain mukaiset luvat jne.) edellytyksenä luonnon kokonaisuheikentymättömyys (tai: luontoposiitivinen lopputulos).

- luvan hakijan on esitettävä lupaviranomaisen uskottavaksi arvioima suunnitelma siitä, miten lievennyshierarkian noudattaminen ja kokonaisuheikentymättömyys hankkeessa turvataan

- Lupaehtojen noudattamista valvovien viranomaisten toimivaltaan sisältyy uskottavat valvonta- ja sanktiokeinot, joilla varmistetaan suunnitelman toteuttaminen

2. Velvoite kunnille varmistaa kaavoituksessa luonnon kokonaisuheikentymättömyys (tai: luontoposiitivinen lopputulos), josta seuraa automaattisesti kompensatiovelvoite.

Muut kommentit (3)

Luontoarvomarkkina tulee vääjäämättä koostumaan useista erilaisista markkinakokonaisuuksista, koska kehitys on jo parikymmentä vuotta sitten lähtenyt

liikkeelle. Tätä kehitystä on syytä vaalia ja sen päälle/ohelle voi rakentaa uusia osaluonteita kysynnän mukaan.

Ekologisesta kompensatiosta puuttuu vielä selkeät pilotoinnit ruohonjuuritasolla. Eli nopeasti pitäisi metsänomistajien ja heidän edustajiensa kanssa kokeilla ja kehittää, miten LSL:ssä linjatut mallit saadaan käytäntöön. Tämän jälkeen on valmius ottaa jatkoaskeleet. Ekologinen kompensatio on toki vain yksi keino monipuolisia luontoarvomarkkinoita

Tässä vaiheessa on liian aikaista lähteä muuttamaan ja laajentamaan laissa säädettyä kompensatiota. Tarvitaan pilotteja ja kokemuksia toimeenpanosta. Liian raskas tai monimutkainen järjestelmä voi tappaa orastavat markkinat heti alkuvaiheessa.

Mitkä ovat luonnonarvojen markkinoiden riskit?

Kysymyksen muotoilu

Panelisteilta kysyttiin seuraava kysymys:

”Mitä riskejä tunnistat markkinoiden luomisessa tuotettavien luonnonarvojen vaihdannalle suhteessa

- a) luonnonarvojen turvaamiseen;
- b) toimijoiden välisiin oikeussuhteisiin;
- c) yritysten maineeseen;
- d) valtion rooliin;
- e) yhteiskunnalliseen hyväksyttävyyteen;
- f) talouteen; muuhun?”

Kysymykseen annettiin 25 vastausta.

Vastaukset koskien riskejä luonnonarvojen turvaamiseen liittyen

Vastauksissa nähdään erilaisia haasteita markkinan toimivuuden ja luonnonarvojen kehittymisen osalta. Osa vastauksista (2) viittaa myös viherpesun mahdollisuuteen, jota käsitellään myös yritysten maineeseen liittyvissä vastauksissa.

Parempaa laatua vaihtuu huonompilaatukseen

Tosiasiallinen luonnonarvojen heikentymisen riski kasvaa, ellei luonnonarvojen heikentämisen mahdollisuuksia säännellä muutoin paremmin (esim. metsätalous ojituksineen)

Koska markkinoiden pelisäännöt ovat usein ristiriidassa ekosysteemien pelisääntöjen kanssa, riskinä on luonnonarvojen heikkeneminen.

Nykyisen luonnonsuojelulain ja kompensatioasetuksen laskentasääntöjen mukaan toteutetun ekologisen kompensatioriskit luonnonarvoille on minimoitu nojaten kv-kokemuksiin. Luonnolle riskejä on, jos tehdään muunlaisia luontokompensatioita tai luontoalanjäljen kompensatioita, joissa ei noudateta näitä laskennan ja vaihdannan

sääntöjä. Riski vaihdannalle ja markkinan luomiselle sen sijaan voi syntyä siitä, että laskentasäännöt vaativat paljon osaamista ja dataa, mikä nostaa kaupankäynnin kustannuksia, harvempi osallistuu ja pienentää siten markkinaa. Lisäksi tiukat vaihdannan säännöt siitä, millä alueella ja millaisia luontoarvoja hyvitykset saavat olla, luovat useita markkinoita eri alueille ja eri luontotyypeille. Tarvitaan tasapaino siinä, että laskenta on käyttökelpoista ja avointa, mutta silti riittävän tarkkaa, jotta no net loss - tavoite toteutuu.

Markkinoille olevien tuotteiden vaikutus on oltava todellista. Ei pelkkiä mielikuvia.

Ekologisen kompensaation kriteerit ja todennus pääsääntöisesti poistavat riskin. Kuitenkin ekol. kompensaatioiden osalta pitäisi muuttaa nk. suojelehuvityksen laskentatapaa tieteellisen tiedon mukaiseksi. Nyt laskenta ei kannusta suojeleluun, vaan ennallistamiseen ja kuitenkin etenkin metsäluonnossa kyse on pääasiassa korkeasta metsän/puiden iästä, joka on tärkein luonnonarvojen olemassaolon edellytys. Nykyinen järjestelmä kannustaa tuottamaan luonnonarvoja nuorissa metsissä, ei suojelemaan vanhaa metsää, vaikka nykyiseen nuoreen metsää iso osa vanhanmetsän lajeista ei todennäköisesti palaa koskaan ja toisaalta vanhassa ne ovat jo paikalla. Ongelma korjautuu nostamalla suojelehuvityksen arvoa.

Joillekin luonnonarvoille voi syntyä keinotekoisesti korkea tai matala hinta sattumanvaraisesta ja tilapäisestä syystä, mikä sitten johtaa epäoptimaaliseen luonnonarvojen säilymiseen tai tuhoutumiseen.

Kohteiden mielekkyys ja kyky arvon ylläpitoon (liian pieniä ja epäolennaisia kohteita mukana, koska parempiakaan ei ollut markkinoilla).

Suurin riski on policy failure. Markkinat ovat edistyneet parikymmentä vuotta mm täysin yksityisen aloitteen- so metsäsertifiointi - muodossa erittäin laajalla maantieteellä.

Viherpesu ja näennäisyys. Arvottomien alueiden kauppa. Se, ettei luotettava tahon arvio markkinoille tulevia alueita (kuten MTKn järjestelmässä tällä hetkellä)

Luonnonarvot (etenkin biodiversiteetti) ovat hyvin paikkasidonnaisia – saattaa aiheuttaa haasteita yhteisen regulaatiokehikon luomiselle. Tuotettavien luonnonarvojen yhteismitallistaminen voi olla haastavaa.

Markkinoilla tapahtuva viherpesu pitää pystyä estämään. Tämän vuoksi monitorointi (seuranta) ja verifiointi (todentaminen) ovat tärkeitä. Kriteerien ja termien määrittely on myös tärkeää.

Riski, että jäädään liian monimutkaiseen ja epäselvään ratkaisuun jumiin, joka ei kannusta tekoihin eikä toimiin ja siten ei vahvisteta luonnon monimuotoisuutta.

On selvää, että tiettyjä luonnonarvoja ei voida korvata ja tulisi tässä suhteessa pohtia tarkasti, mihin kaupankäynnin raja vedetään.

Luonnon kannalta en näe riskejä. Uusia työkaluja tarvitaan. Suurin riski on, että työkalu ei toimi eikä sitä voi korjata.

Vastaukset koskien riskejä toimijoiden välisille oikeussuhteille

Ostaja selviää kertaluontoisesti, myyjälle jäävät vuosikymmenten ylläpitovelvoitteet

Myyjä ei tiedä mihin sitoutuu, kompensatio ei esim. toimikaan ja maanomistaja joutuu tästä tilille, ei luonnonarvon vähenemisen aiheuttaja

Oikeussuhteet tulevat joka tapauksessa pidemmällä aikavälillä muuttumaan, koska luonnonarvot ovat yleisesti ottaen heikkenemässä. Niistä on tulossa kriittinen resurssi, jota tullaan sääntelemään yhä tiukemmin. Silloin toimijoiden oikeussuhteet tulevat muuttumaan.

Prosessit ja tuotteet on oltava selkeitä. Auditointimalli oltava

Ei riskiä, kunhan toimitaan ekologisen kompensatian kehikkoa laajentaen, eli ei luoda epämääräistä ja määrittelemätöntä uutta.

En näe tavanomaista liiketoimintaa suurempaa riskiä, jos markkinaa on säädelty hyvin.

Oikeussuhteita ei tulisi muuttaa sen vuoksi että luodaan markkinat - esim omistusoikeudet ovat markkinatalouden peruskivi.

Yhteismitallistaminen voi aiheuttaa kriittistä keskustelua myös toimijoiden välisten oikeussuhteiden kannalta.

Toimijoiden välille saattaa syntyä konflikteja / epäselvyyksiä. Tämän vuoksi sääntelykehikon tai vähintään pelisääntöjen luominen on keskeistä. Luonnonarvokaupan laajempia vaikutuksia ja rajapintoja eri sektoreiden kanssa syytä pohtia jo etupainoisesti.

Ostajan tai myyjän oikeusturvan vaarantuminen, jos kaupan kohteena olevia luonnonarvoja ei luotettavasti varmenneta; oikeussuojakeinojen puuttuminen.

Vastaukset koskien riskejä yritysten maineeseen

Yritysten maineen kannalta keskeisin riski oli viherpesu-huoli, jos järjestelmä ei ole luotettava ja läpinäkyvä.

Viherpesun riski, jos järjestelmä ei ole läpinäkyvä, laskelmat oikeat

Viherpesulla menettää maineensa, mutta niinhän sen pitäisi mennäkin ja tätä tulisi jatkossa korostaa

Läpinäkymättömyys ja pelisääntöjen epäselvyys markkinoilla, joka voivat mahdollistaa esim. saman luonnonarvon myymisen moneen kertaan ja altistavat syytöksille viherpesusta.

Jos järjestelmä ei ole uskottava, on siitä haittaa kaikkien toimijoiden maineelle.

Itse näen riskinä lähinnä viherpesun, eli sen, että i) säännöt on alunalkaen puutteelliset ja syntyy villin lännen meininki tai ii) sääntöjen noudattamista ei valvota. Näissä valtiolla on roolia.

Ekologisen kompensaation laskentaperiaatteet ovat hyviä ja lainsäädäntö vähentää viherpesun mahdollisuutta, lillukanvarsiin ei ole syytä lankautua. Selkeyttä tarvitaan, ja riittävää markkinointipanosta. Yrityksille ls-lain mukainen ekologinen kompensaatio tuo maine-etua, koska ei viherpesua.

Luonnonarvokauppa on joka tapauksessa riski yritysten maineelle, koska kaikkea ympäristökaupankäyntiä kritisoidaan ideologisin perustein.

Moni ympäristöjärjestö tai niiden aktiivit henkilöt eivät hyväksy ekologista kompensaatiota, ja he pyrkivät heikentämään toiminnasta saatua mainehyötyä. Tämä saattaa hidastaa toiminnan yleistymistä. Nykysäädöksillä luonnonarvojen markkinan kehitys tulee olemaan hidasta, joten nuo muut tekijät, kuten vaikutus talouteen tulee olemaan pieni

Riski laskee, kun on selvät periaatteet ja markkinat

Hyvin säädely markkina pienentää yritysten tahattoman mainetappion riskiä. Sääntelyn mukainen toiminta käytännössä poistaa viherpesu epäilyjen riskin yrityksiltä.

Jos ostettu arvo ei olekaan säilynyt, on luotettu liikaa myyjän vakuutteluihin yms.

On riski etenkin luonnonarvoista riippuvaisille yrityksille.

Yrityksille positiivinen asia!

Vastaukset koskien riskejä valtion roolille

Useat vastaajat (7) tunnistivat riskejä liittyen valtion rooliin lähtien roolin edellyttämästä rahoituksesta / kustannuksista aina legitimizeettiin. Yksi vastaaja oli sitä mieltä, että suurin riski on, että valtio ei osallistu prosessiin lainkaan.

Valtio alkaa maksaa pysyvästi siitä, etteivät luonnonarvot tuhoudu - yritysten ulkoiskustannukset veronmaksajille

Valtion = veronmaksajien taakka luonnonarvojen turvaamisesta kasvaa suhteessa yksityiseen sektoriin

Valtion legitimizeetti on uhattuna, jos luonnonarvomarkkinat eivät toimi. Johtuu siitä, että viime kädessä luonnonarvot ovat julkisen intressin kysymys, joka julkinen intressi on valtiovallan erityisessä suojelussa.

Yksityisillä markkinoilla valtion tulee olla markkinan uskottavuuden takuumies; rekisteröinti, validointi (säännöt). Samaan aikaan valtion tulisi kompensoida täysimääräisesti omat haittansa omilla alueillaan, ilman osallistumista ostaja/myyjänä markkinaan. Nykyinen toiminta luo valtion legitimizeetille merkittävän uhkan ja

uskottavuusongelman, koska valtio ei edes yritä omilla toimilla vastata kv-sitoumustensa toteutumiseen.

Riski on olla perustamatta/edistämättä markkinoita koska tämä lienee ainoa toimiva ratkaisu

Valtion roolille tulee olla riittävä rahoitus

Perinteisen valtion luonnonsuojelutoimien väheneminen sokeasta uskosta markkinatoimijoihin

Valtio tarvitaan mukaan kaikkien riskien vähentämiseksi.

Vastaukset koskien riskejä yhteiskunnalliselle hyväksyttävyydelle

Yhteiskunnallisen hyväksyttävyyden kannalta tunnistettujen riskien katsottiin liittyvän järjestelmän luotettavuuteen.

Yhteiskunnallinen hyväksyttävyys riippuu toimijasta. Ne, joilla luonnonarvoja on, hyväksyvät. Suuri yleisö, joka luonnonarvoista nauttii, ei välttämättä hyväksy luonnon muuttamista hyödykkeiksi.

Huonosti toteutettu ekologinen kompensatio on maineriski ja riski yhteiskunnalliselle hyväksyttävyydelle. Siksi kompensatioasetuksen mukaiset laskentasäännöt ja muut luonnonsuojelulain reunaehdot tärkeitä.

Riskinä on, että mielletään anekapaksi.

Ainakin se, jos luontoarvot osoittautuvat epätodellisiksi, jolloin kuluttaja ei voi luottaa

Miten järjestelmästä saadaan uskottava luontotyömenetelmä

Aloituvaiheeseen liittyen ja periaatteellisista syistä kaikki eivät hyväksy luonnonarvomarkkinoita (vrt. luonnon itseisarvo).

Uskon, että toimivalla luonnonarvomarkkinalla on laaja yhteiskunnallinen hyväksyttävyys.

Markkinataloudessa on yhteiskunnallista hyväksyntää toimiville markkinoille

Merkittävä positiivinen vaikutus.

Vastaukset koskien riskejä talouteen

Vastaukset (7) talouteen liittyvistä riskeistä jakautuivat normaaliin markkinatalouteen liittyvistä riskeistä jopa positiivisiin vaikutuksiin.

Miten arvo määritellään?

Huonosti toteutettuna kilpailun vääristyminen, kansallinen/alueellinen kilpailukyky

Kaikki markkinatalouden toimintaan liittyvät riskit. Esimerkiksi EU:n päästölupakaupan alkuvuosikymmen oli katastrofaalinen, koska julkinen valta taipui yksityisen intressin lobbauksen alla.

Kallis kokonaisuus rakentaa. Kantaako oman vetensä?

Potentiaalia merkittävään taloudelliseen toimeliaisuuteen! Luonnonarvohehtaarien määrittely maastossa, tuottamisen toimenpiteet ja myynti erilaisina luontotekoina tai ekologisena kompensationsa tuovat työtä ja toimeentuloa. Toiminta parantaa aluetalouden lisäksi elinympäristöä, luo mahdollisuuksia mm matkailuun yms. Uutta yrittäjyyttä syntyy ja osaamisen karttuessa myös mahdollisuuksia osaamisen vientiin.

Hyvin toimivalla luonnonarvomarkkinalla voi ennen pitkää olla vaikutusta metsäteollisuuden puun saatavuuteen.

Kyseessä on luontopääoman hinnoittelu kun taas luontopääoma on aikaisemmin käsitetty ilmaisena tuotannonlähteenä ja tuotteena. Investointi luontopääomaan maksaa ja kuluttajien on tämä hyväksyttävä mutta asiassa lienee mahdollista edetä vaiheittain.

Vastaukset koskien muita tai yleisiä riskejä

Löytyykö ostavalle, kompensoivalle taholle myyjää ja päinvastoin. Valtio voi omalla aktiivisella toiminnallaan vaikuttaa tähän riskiin.

Riskejä useita. Onko kysyntää aidosti. Tarjona luultavasti syntyy, mikäli on kysyntää /maksuhalukkuutta. Lisäksi MTK/MHY puolen halukkuus edistää markkinaa tuo edellytykset tarjonnalle.

Riski on myös sääntely, mikäli nopeasti tulee pakottavaa sääntelyä, joka siirtää metsiä pois talouskäytöstä, ei ole edellytyksiä luoda markkinoita

Keskeistä huomioida, ettei toimijalle maksettaisi samasta toimenpiteet useamman instrumentin kautta (esim. CAP ja luonnonarvokauppa).

Hiilimarkkinoilla tapahtuneista virheistä on ehdottomasti otettava oppia luontoarvomarkkinoilla.

Vapaaehtoinen hiilimarkkina on saanut toimia ilman sääntelyä ja meno on ollut villiä. Nyt luontoarvomarkkinaa voidaan ryhtyä sääntelemään jo ennen kun ongelmia ja hiilimarkkinoilla varsin yleistä viherpesua ehtii syntyä. Olennaista on ulottaa nyt ekologiseen kompensations rajattu sääntely koskemaan myös laajempaa luontoarvomarkkinaa.

LS-laki luo pohjan ekol kompensatioille. Samoja pelisääntöjä tulisi hyödyntää myös markkinoiden toimeenpanossa. tässä suhteessa tilanne voi olla selkeämpi kuin hiilimarkkinoiden syntyvaiheessa, jossa mitään yhteistä pohjaa ei ollut. Löperöt markkinat ja tuotettujen luontoarvojen heikko laatu sekä katteettomat väittämät ovat keskeisin riskitekijä kaikille em. tahoille.

Huonosti säädeltynä ja kohdennettuna vähäinen vaikuttavuus, lyhytkestoisuus, kohdentuminen luontoarvojen kannalta vähempiarvoisille alueille, viherpesu > edellyttää vahvaa sääntelyä ja valvontaa

Maanomistajille merkittävä mahdollisuus lisäarvon tuottamiseen.

Lainsäädännön ja järjestelmätason aukot

Kysymyksen muotoilu

Panelisteilta kysyttiin seuraava kysymys:

”Mitä kehittämistarvetta tunnistat voimassa olevassa lainsäädännössä tai rakenteissa (rekisteri, varmentamisjärjestelmä, välittäjäorganisaatio, rahoitus, sijoittaminen tms.), jos luonnonarvojen tuottamiselle kehitetään markkinoita? Mitkä muutokset olisivat ensisijaisia, mitkä pidemmällä aikavälillä toteutettavia?”

Kysymykseen saatiin 23 vastausta.

Vastaukset

Lukuisat vastaajat (8) näkevät lainsäädännön velvoittavuuden suurimpana kehittämiskohteena. Lisäksi toistuvasti mainittiin rekisteri (5) ja luonnonsuojelulain säännösten laajentaminen muuhun luontoarvomarkkinaan (3). Näiden lisäksi välittäjäorganisaatiot, varmentamisjärjestelmä sekä hintojen avoimuus edistäisivät markkinoiden syntyä.

Lainsäädännön suurimmat aukot ovat vapaaehtoisuus

Vapaaehtoisuus ei yksinään synnytä riittävää volyymiä toimivalle markkinalle. Jos edes osa luontohaitoista tulisi pakolliseksi kompensoida, syntyisi kysyntä ja sitä myötä myös markkina.

Lainsäädäntö sellaiseksi, että luonnonarvon vähentämisellä on seuraus / korvausvelvollisuus vähentäjälle (nimenomaan yksityisellä toimijalla, joka saa liiketoimintahyödyn luonnonarvohaitasta, ei siis julkinen toimija, esim. kaavoitus)

Nykyinen järjestelmä ei sisällä velvoittavia elementtejä.

Ekologisen kompensaation tulisi olla velvoittava (5), joissakin tilanteissa markkinan käynnistämiseksi (1), tekemistä pakolliseksi on harkittava jo kuluvan vuosikymmenen aikana (1). Sen tulee kuitenkin perustua luotettaviin ja testattuihin menetelmiin.

Aiheuttaja maksaa -periaatteen laajempi käyttö myös luonnonarvojen turvaamisessa – sisällytettävä luonnonvarojen käyttöä sääntelevään lainsäädäntöön

Säätää maankäytön muutos luvanvaraiseksi / maksullisesti

Rekisteri (5), jonka tulee olla lakisääteinen ja viranomaisvalvonnassa (1).

Ensisijaista on ulottaa nyt ekologiseen kompensatioon rajattu "laatusäätely" koskemaan myös laajempaa luontoarvomarkkinaa. Se loisi uskottavuutta markkinaan ja edesauttaisi merkittävästi kysynnän syntymistä.

LS-lain kehikon hyödyntäminen markkinoiden perustamisessa on tärkeää.

Ekologisen kompensatian rajaaminen pelkästään kompensatioihin, eli luontohyvytykset jäivät ulos (eli luonnonarvojen tuottaminen ilman heikennystä suoraan aiheuttavaa toimintaa/paikkaa on nyt mahdotonta). Helppo korjata laventamalla ekol. kompensatioiden säätely myös muuhun luonnonarvojen tuottamiseen.

Säätelyn tulisi tunnistaa myös suojeluhyvitys (averted loss) hyvityksen muotona eli arvokkaan luontokohteen heikentämisen estäminen suojelemalla (3).

Kompensaatiomekanismin joustot siten, että markkinan syntyminen mahdollistuu

Tarvitaan myös välittäjäorganisaatioita/kauppapaikkoja, joissa kysynnän ja tarjonnan on mahdollista kohdata.

Vauhdittajaorganisaatioille tukea, jotta päästään vauhtiin, valtion fokus ja rahoitusta tähän tärkeään asiaan paremmin. Olisi odottanut, että hallitus ja ympäristöministeri olisi ottanut tästä paremmin kappia.

Hinnat eivät ole julkisia, mikä haittaa markkinan toimintaa. Julkiset hinnat toisivat päätöksentekijöille jatkuvasti tietoa markkinasta.

Kompensaatiorekisterissä hintojen tulisi olla avoimia.

Kauppojen määrä ei riitä, koska suuri aktiiviteetti voi tarkoittaa suurta kysyntää (korkea hinta) tai tarjontaa (matala hinta).

Aukkoja liittyy monella tavalla luontovaikutusten objektiiviseen mittaamiseen ja tähän liittyvään resurssointiin. Tämä korostuu varsinkin muissa kuin pistemäisissä hankkeissa.

Varmentamisjärjestelmä (2)

Varmentamisjärjestelmän vastuullisen tahon tulisi luultavasti olla valtion sektoritutkimuslaitoksista riippumaton tieteellinen elin, jotta vältetään järjestelmän legitimitettä nakertavilta epäilyiltä ministeriöiden tulosohjaussuhteen aiheuttamasta jääviydestä.

Hiilivarastojen säilyttäminen tulisi ottaa osaksi luonnonarvohehtaarin arvon määrittelyä ja siten osaksi luontoarvomarkkinaa. Tukisi arvokkaimpien, pitkään muuttumattomina säilyneiden kohteiden säilymistä (erityisesti metsissä).

Valtio siirtää luontokadon pysäyttämisen- ja muiden kv-sopimustensa toteuttamista yksityissektorille - todellinen riski legitimitetille. Siksi valtion tulisi ottaa käyttöön rinnakkainen valtion "sisäinen" kompensatio; valtion tulisi kompensoida omien toimiensa aiheuttamat luontohaitat täysimääräisesti omilla alueillaan.

Nyt kannattaa rauhassa pilotoida metsänomistajien kanssa ja kokeilla järjestelmiä ennen kuin lainsäädännölle tehdään muutoksia

Parantaa mm. LSL 77 §:n kohteiden suojaa em. perustein.

Sertifikaatti

Auditointi

Mahdolliset oikeussuojakeinot

Reunaehdot kaupankäynnille

Ehdottomasti suurin aukko on valtion kaksoislaskenta - valtio omii itselleen omaan hiilitaseeseensa yksityismetsänomistajan aikaansaamaan hiilitaseen parannuksen. On yllättävää, ettei tätä ole haastettu lainsäädäntöteitse. Joka tapauksessa se pitäisi ehdottomasti korjata.

Markkinan käynnistyminen on iso kysymys - tällä hetkellä toimijat tarkkailevat markkinan syntymistä mutta tarvitaan pelinavaajia, ts. niitä, jotka luovat kysyntää luonnonarvoille. Tässä valtio voisi toimia etupainotteisesti, esim. tekemällä lupauksen/sitoumuksen hankkia vaikkapa 10 milj eurolla luontoarvoja vuoteen 2027 mennessä. Jos markkina lähtee käyntiin, voisi valtio vaikkapa myydä hankitut luontoarvot eteenpäin (ja näin saada sijoituksensa takaisin).

Allekirjoitan kaikki. Tässä on yksilöidyt lainsäädännön kehittämistarpeet:

<https://aluejajymparisto.journal.fi/article/view/141917>

Mikä kannustaa markkinoille?

Kysymyksen muotoilu

Panelisteilta kysyttiin:

"Mikä kannustaisi sinua / edustamaasi toimialaa / etujärjestön jäseniä (kuka) hankkimaan luonnonarvoja markkinoilta? Tunnistatko jotain tekijöitä, jotka vaikuttavat halukkuuteen luonnonarvojen ostamiseen markkinoilta (alueellinen, luonnonarvoihin, muuhun (mihin) liittyvä seikka), jotka tulisi voida huomioida markkinoiden kehittämisessä?"

Kysymykseen saatiin 22 vastausta.

Vastaukset

Vastauksissa toistui useimmin positiivinen mainehyöty yrityksille vastineeksi vastuullisesta toiminnasta (9). Seuraavaksi yleisin kannustin nähtiin järjestelmän vakaudessa ja luotettavuudessa (6). Kolmanneksi yleisimmin mainittiin velvollisuus hyvittää luontohaitat (5). Muita mainittuja kannustimia ovat hinta, monipuolisuus ja paikallisten olosuhteiden huomiointi.

Halukkuus ostaa: mainehyöty (yritykset), esim. maankäytön "haittamaksu" ei ole hyvä termi tämän kannalta, kompensatio tai luontoteko on, jotakin vastaavaa markkinoille

Vastuullisuus ja positiivinen mainevaikutus. Markkinoinnissa tulisi korostaa positiivisia vaikutuksia yrityskuvaan.

Yritykset voisivat osoittaa kompensoivansa luontovaikutukset täysimääräisesti ja markkinoida itseään luontovastuullisina toimijoina. Myös ekologista kompensatiota helpompia keinoja tukea esim. valmistuvia alueellisia luonnon monimuotoisuuden toimenpideohjelmia tulisi kehittää.

Positiivinen näkyvyys esim. rekisterin viestinnässä voisi olla hyvä. Eli jos joku ostaa luonnonarvoja, niin saisi myös positiivista näkyvyyttä.

Yhteiskunnallinen hyväksyttävyys, maine, vastuullisuus.

Oleellista on hyväksyttävyys, positiivinen viire.

Sidosryhmien odotukset yrityksiä kohtaan kannustaa markkinoille.

Toisaalta myös rahoituslaitosten kannustimet, runsas ulkopuolinen paine ja kunnianhimoiset vastuullisuustavoitteet kannustavat markkinoille. Pakko on myös hyvä kannustin, joskin se ei aina pakolliseksi säädettyinä ole kaikille paras ratkaisu.

Eryteisesti toimijat, jotka tuottavat merkittäviä maankäytön muutoksia ja vihreän siirtymän hankkeita olisi hyvä saada kiinnostumaan luontoarvojen tuottamisesta osana vastuullista liiketoimintaa. Alueellisuus on hyvä periaate, kunhan sitä ei tulkita liian ahtaasti.

Markkinoilla on oltava riittävä läpinäkyvyys.

Varmuus järjestelmän vakaudesta, ennustettavuudesta ja pysyvyydestä. Tämä edellyttää institutionalisointia, joka on riittävästi eristetty poliittisista voimasuhteista ja heilahteluista.

Selkeät säännöt ja varmuus siitä, ettei raha mene hukkaan.

Mitattava, todennettava, pysyvä vaikuttavuus.

Luotettavuuteen kuuluu olennaisesti lisäarvon tuottaminen ja sen osoittaminen läpinäkyvästi. Luotettavuus ja tieteeseen perustuvat menetelmät lisäävät kiinnostusta.

Markkinoiden formalisointi selkeine pelisääntöineen.

Säätely eli pakko (2)

Velvoittavuus on olennaista, jotta syntyy riittävä kysyntä ja sitä kautta toimiva markkina.

Velvoittavuus ja se, että velvoite olisi riittävän laaja eli koskisi kaikkia luontohaittojen aiheuttajia.

Pakollinen kompensatio tietysti takaisi, että ostaisin luonnonarvoja tilanteen tullessa eteen.

Pehmeämpiä keinoja ovat aktiivinen viestintä ja julkisen arvostuksen lisääminen luonnonarvojen tuottamiseksi.

Houkuttelevuus investointikohteena. Kilpailukykyinen hinta suhteessa vallitseviin vaihtoehtoihin luonnosta riippuvaisiin kohteisiin (kuten metsätalouteen).

Ostajana toimimme vai omien haittojen kompensoinnin verran ja ne luonnonarvot tuotetaan itse luonnonarvoja tuottavien hankkeidemme ohessa. Näiden rekisteröinti odottaa toimivaa järjestelmää. Toimintamme luonnonarvojen tuottamisessa laajenee heti, kun muidenkin luontohyvitysten kuin ekologisen kompensoinnin tuottaminen samassa luonnonarvohehtaarien tuottamisen kehikossa tulee mahdolliseksi. Tässä poistuu myös kohtaanto-ongelma, eli se, että ei kannata tuottaa luonnonarvoja, kun ei voi tietää, onko lainkaan kysyntää juuri tälle luonnonarvohehtaarille ko alueelta. Eli voi tuottaa laajemmassa kokonaisuudessa eri luonnonarvojen hehtaareja ja myydä tuotetut luonnonarvot luonnon kannalta merkittävänä kokonaisuutena, ei pilkkoen niitä eri osiin (puro, rehevä suo, kalliometsä, korpi jne). Toimivaa markkinaa myös odotellaan.

Vaikuttavia tekijöitä: ymmärryksen kasvattaminen, mitä luontoarvoa ollaan ostamassa.

Toisaalta tunnettuisuutta koskien linkkiä kuluttajan esim pakkausmateriaaleihin sisältyvien BD-preemioiden (metsäsertifiointi) ja metsänomistajan suojelupäätösten ja metsänhoitomallien välillä olisi syytä lisätä - tämä lisäisi luultavasti kysyntää fossiilivapaille kuitupohjaisille tuotteille sekä puurakentamiselle.

Markkinat syntyvät, jos on kysyntää. Esim. luonnonarvoja tuottavan yksittäisen viljelijän tai metsänomistajan näkökulmasta keskeistä on heille syntyvä taloudellinen kannustin. Isolla organisaatiolla kannustin osallistua luonnonarvokauppaan voi olla myös yritystoiminnan yhteiskunnallisen hyväksyttävyyden lisäämisessä (esim. elintarviketeollisuuden isot yritykset, tuulivoima, aurinkovoima, kaivosteollisuus, kauppa, jne).

Todellinen arvokas kohde, joka olisi mahdollista myös hankkia. Olisi hyvä saada myös pikkurahalla ostettavia luontoarvoja kaupan.

Mieluiten ostaisin luontoarvoja läheltä kotiani tai kesäpaikkaani. Olisin varmasti halukas ostamaan luonnonarvoja myös hyväntekeväisyysmielessä, kun sitä käytännössä Luonnonperintösäätiön kautta aika ajoin teen jo nyt. Toki laaja valikoima erilaisia luonnonarvoja voisi itsessään kannustaa ostamaan tilanteeseen sopivia luonnonarvoja.

Kaksoislaskennan poisto vap. ehtoisilta päästökaupparakenteilta. Toki niiden laatua pitää silloin säädellä. Liikkeellä on paljon heikkotasoisia hankkeita, jotka eivät ole lisääisiä, vuotavat tai joiden pysyvyydestä ei ole takeita.

Hallinnollisen kuorman tulee olla riittävän pieni, jotta markkinat voivat skaalautua ja luoda uusia innovaatioita.

Koska ekosysteemit ja näin ollen myös luontoarvot ovat paikallisia, olisi markkinat luotava yhteensopiviksi paikallisten ekologisten olosuhteiden ja ominaisuuksien kanssa. Tämä edellyttää markkinoiden sääntelyä ekologisen tiedon perusteella.

Koska ekologiseen kompensatioon liittyy suuret tietotarpeet ja melko monimutkainen laskenta, välittäjäorganisaatiolla on rooli etenkin markkinan käynnistyessä: toimijoiden ei tarvitse itse hankkia kaikkea laskentaan ja vaihdantaan liittyvää tietotaitoa, jos välittäjät tarjoavat asiantuntijatietoa ja sujuvoittavat myyjän ja ostajan löytymistä. Lisäksi välittäjä voisi toimia hyvityskohteiden varantona, jos se ostaa hyvityksiä etukäteen ja myy niitä, kun hyvityksen onnistuminen on varmennettu. Maailmalla välittäjäorganisaatiot ovat olleet yksityisiä yrityksiä, valtion organisaatioita, säätiöitä tai ympäristöjärjestöjen organisaatioita.

Lisäkysymykset

Kysymyksen muotoilu

Lopuksi panelisteilta kysyttiin, mitä he olisit vielä halunneet nostaa keskusteluun eli ne kysymykset, joista olisi tarvetta keskustella laajemmin liittyen luonnonarvomarkkinoihin.

Kysymykseen saatiin 8 vastausta.

Vastaukset

Ennen keskustelua luonnonarvomarkkinoiden rakenteesta ja toiminnasta tulisi käydä yhteiskunnallinen keskustelu luonnonkokonaisuuksien istuttamisesta markkinajärjestelmään. On huomattava, että markkinakeskustelun rinnalla maailmalla käydään keskustelua luonnonjärjestelmien julistamisesta yhteiseksi maailmanperinnöksi. Markkinat ovat vain yksi institutionaalinen ratkaisuyritys ympäristökysymysten hallintaan. On paljon muita institutionaalisia ratkaisuja, jotka olisi tärkeä käydä puntaroiden läpi. Markkinat olettavat, että joku omistaa luonnonkokonaisuuden ja voi tämän oikeuden perusteella käydä sillä kauppaa. Luonnonkokonaisuudet voivat myös olla ei-kenenkään omistamia, valtioiden omistamia, yhteisöjen omistamia, jne. Lisäksi olisi huomioitava käyttöoikeudet, joista voidaan sopia omistamismuodoista riippumatta. Esimerkiksi valtio, yhteisö tai yksilö voi omistaa luonnonkokonaisuuden mutta sen käyttöä voidaan säädellä erikseen. Tällainen käytön säätely voi perustua sääntöihin tai se voidaan järjestää käyttöoikeuksien markkinoina. Käyttöoikeuksien markkinat voisivat olla alati muuttuvissa ympäristöoloissa omistusoikeuksia joustavampi tapa hallinnoida luonnonarvoja.

Yksityiskohta-asia kehittäjille mietittäväksi: Luonnonarvohehtaarien määrän ja kehityksen arvioinnissa on syytä antaa lisäarvoa sille, jos kohde sijaitsee suojelualueen vieressä (eli laajentaa aiempaa suojelualueetta). Tämä on ekologisesti perusteltua ja ohjaa osaltaan luontohyödyn tuottamista parhaille paikoille. Vastaavasti luonnonarvohehtaarien tuottaminen laajassa kokonaisuudessa, jossa on lukuisia eri luontotyyppisiä, on

ekologisesti hyödyllisempää kuin pienten erillisten pirstaleiden tuottaminen. Siksi luonnonarvohehtaarien tuottamisalueen laajuus tulisi myös ottaa huomioon lah (luonnonarvohehtaari)-määrän maltillisena korotuksena: mitä laajempi alue, hieman parempi hyöty.

Luonnonarvon tuottamisen motiiveja tulisi käsitellä jatkossa. Onko muita motiiveja kuin kohtuullinen varmuus tuotosta? Voiko varmuutta olla ilman takeita kysynnästä? Voidaanko luonnonarvomarkkina toteuttaa ilman velvoittavuutta?

Yksityisten markkinoiden tuottamien luontohyötyjen suhde Suomen EU- ja kv.-tavoitteisiin esim. ennallistamisen suhteen on hyvä määritellä. Myös toimijoita tulisi ohjata siihen suuntaan, etteivät niiden väittämät muodostu epäuskottaviksi ja että ne ovat johdonmukaisia kansallisten tavoitteiden suhteen (vrt. esim. yritysten hiilineutraalisuusväittämät).

Tarvitaanko oikeasti muuta kuin LSL mukaisten luontoarvojen tuottamiselle mitään markkinoita? Itse olisin epäileväinen minkään kevytluontoarvomarkkinan luomiselle. Jos se syntyy ilman valtiota niin syntyköön, mutta valtion tulisi pyrkiä luomaan systeemi, jossa on virallisia ja varmennettuja hyvityksiä, joilla voi kompensoida haittoja. Kaikki muu on näpertelyä ja jonkin sortin hyvesignaalointia ja johtaa koko idean eli haittojen hyvittämisen eli ekologisen kompensaation vesittymiseen. Toki on syytä pohtia myös sitä ovatko jotkin vaatimuksen LSL ja sen asetuksessa liian tiukkoja, jos toimijat eivät halua niiden mukaisesti hyvityksiä tuottaa.

Kaikki oleellinen on jo sanottu edellä, mutta alleviivaan vielä ekosysteemipalvelujen merkitystä mm. siltana biodiversiteettiä vahvistavien toimien ja hiilimarkkinoiden välillä. Olennaista olisikin, että ostettavissa ja myytävissä markkinahyödykkeissä näkyisivät niiden vaikutukset niin keskeisimpien 5-10 ekosysteemipalvelun salkkuun kuin ekosysteemipalvelujen perustana olevaan biodiversiteettiin. Tällöin päästäisiin kiinni myös trade-offeihin näiden välillä: jokin toimi voi optimoida yhtä ekosysteemipalvelua (esim. hiilen sidontaa), mutta heikentää muita - sekä luonnon monimuotoisuutta ekosysteemissä. Vain näin voidaan saavuttaa kokonaisuuden hallinta. Ekosysteemipalvelujen näkökulma on sikäläkin merkityksellinen, että se lisäisi markkinoiden houkuttelevuutta: ekosysteemipalvelujen vahvistaminen olisi lupaava vaihdannan kohde, koska silloin puhutaan hyvin konkreettisista hyödyistä ihmisille - missä on helpompi nähdä mainehyötyjen lisäksi liiketoimintapotentialiaali.

Opitaan hiilimarkkinoiden virheistä eikä myöskään oteta sieltä niitä toimimattomia käytäntöjä. Määritettävien kriteerien on oltava mitattavia. KV-näkökulma kehittämisessä on hyvä pitää mukana, jotta joko Suomi voi olla kokoaan isompi peluri ja viedä toimivan luonnonarvomarkkinamallin myös muihin EU-maihin, tai ottaa selvästi vaikutteet jo toimivasta systeemistä muualta. On myös tärkeää huomioida, että suomalaisia yrityksiä kiinnostaa luonnonarvojen kompensointi myös arvoketjunäkökulmasta, eikä pelkästään suorista toiminnan vaikutuksista syntyvien vaikutusten kompensointi.

Valtion tulee osallistua aktiivisemmin markkinoinnin käynnistämiseen tukemalla/sijoittamalla perustettavaan biodiversiteettisäätiöön, joka vauhdittaisi asiaan, voisi myös toimia kompensatiopankkina. ELYille iso tukihanke kehiin.